

FRANS TWEEDE GRAAD ASO

LEERPLAN SECUNDAIR ONDERWIJS

VVKSO – BRUSSEL D/2012/7841/007

vervangt D/2006/0279/004
vanaf 1 september 2012

Vlaams Verbond van het Katholiek Secundair Onderwijs
Guimardstraat 1, 1040 Brussel

Inhoud

INLEIDING	Visie op moderne talen	3
LEESWIJZER		5
DEEL 1		
1	Situering van het leerplan.....	6
1.1	Beginsituatie en profiel van de leerling	6
1.2	Plaats van dit leerplan in het geheel van het curriculum Frans secundair onderwijs	7
1.3	Aansluiting bij de doelen van het secundair onderwijs in het algemeen.....	7
1.4	Verheldering van een aantal sleutelbegrippen.....	8
2	ALGEMENE DOELSTELLINGEN	14
3	LEERPLANDOELSTELLINGEN EN LEERINHOUDEN	14
3.1	De communicatieve vaardigheden.....	14
3.2	De interculturele component	35
3.3	De taalkundige component	36
3.4	Fonetiek.....	41
4	Uitrusting en didactisch materiaal	42
5	Eindtermen.....	43

INLEIDING Visie op moderne talen

Door de toenemende mondialisering en zeker in **de Europese context** zijn grensoverschrijdende contacten vandaag heel courant. Ons onderwijs wil jonge mensen opvoeden tot wereldburgerschap. **Meertaligheid** is dan ook een belangrijke doelstelling. Dat impliceert dat de leerlingen op school de kans hebben verscheidene talen te leren.

De leerplannen moderne vreemde talen van het VVKSO zijn zo opgevat dat ze die hoofddoelstelling van meertaligheid willen realiseren, in overeenstemming met de Europese consensus over het onderwijs¹ in de moderne vreemde talen, de *Visie op het onderwijs in moderne vreemde talen*² en de eindtermen van de Vlaamse overheid.

Het secundair onderwijs biedt moderne vreemde talen aan om volgende vaardigheden te verwerven:

- sociaal contact met anderstaligen onderhouden;
- de horizon verruimen via rechtstreeks contact met anderstalige culturen;
- attitudes van openheid, communicatiebereidheid, intellectuele nieuwsgierigheid, kritische zin en verdraagzaamheid ontwikkelen;
- bij het studeren en tijdens de latere loopbaan aan onderzoek doen;
- professioneel functioneren;
- zich ontspannen en van andere culturen genieten.

Leraren vreemde talen geven mee vorm aan de beoogde meertaligheid. Ze tonen de weg naar interculturele verdraagzaamheid en ondersteunen de groei van hun leerlingen naar autonomie op persoonlijk, sociaal, intellectueel en cultureel vlak. Zo levert het vreemdetalenonderwijs een belangrijke bijdrage tot de verspreiding van het Europese gedachtegoed en verruimt het de blik op de wereld.

In alle graden van het secundair onderwijs en in alle onderwijsvormen staat daarom de ontwikkeling van **communicatieve en interculturele competentie** centraal.

Je leert moderne vreemde talen om er iets concreets mee te doen, om te kunnen communiceren, om in interactie te kunnen treden met anderstaligen. Dit betekent dat in het vreemdetalenonderwijs communicatieve taaltaken centraal staan. Via taaltaken leert de leerling de taal efficiënt gebruiken, zowel receptief (lezen en luisteren) als productief (gesprekken voeren, spreken, schrijven).

1 Council of Europe (2001), Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment, Cambridge University Press, 276p.

Voor de Nederlandse vertaling: http://taalunieversum.org/onderwijs/publicaties/gemeenschappelijk_europees_referentiekader/gemeenschappelijk_europees_referentiekader.pdf.

Voor de Franstalige versie: <http://www.coe.int/t/dg4/portfolio/documents/cadrecommun.pdf>

2 Zie www.vvksso.be > visieteksten. De Coördinatiecommissie moderne talen, die de werking van de verschillende leerplancommissies moderne talen van het VVKSO coördineert, publiceerde in november 2007 haar Visie op het onderwijs in moderne vreemde talen². In die tekst heeft zij de visie die in deze inleiding samengevat wordt, toegelicht en verantwoord. Deze visietekst is het resultaat van intensieve besprekingen in de Coördinatiecommissie moderne talen, in overleg met de pedagogische begeleiders en de leden van de leerplancommissies Duits, Engels, Frans, Nederlands en Klassieke talen. De tekst vormt een stapsteen en wegwijzer naar een coherente visie over het modernetalenonderricht.

Conform de eindtermen en het Europees Referentiekader leert de leerling dus:

- gevarieerde taaltaken uitvoeren met een toenemende moeilijkheidsgraad en een groei in autonomie;
- in zo authentiek mogelijke taalgebruikssituaties functioneren, onder andere door met verschillende tekstsoorten om te gaan, en reflecteren over taalgebruik en taalgebruikssituaties;

Als taalleerder is hij dus een taalgebruiker. Bij communicatie, en dus ook in het taalonderwijs, is het correct begrijpen en overbrengen van boodschappen essentieel: de focus ligt op de betekenis en op de doeltreffendheid van de communicatie. Het streven naar lexicale accuraatheid en grammaticale correctheid is daarbij een belangrijke attitude om de communicatie efficiënt te laten verlopen.

Dit leerplan wil leerlijnen uitzetten en houvast bieden aan de leraar om leeractiviteiten te ontwikkelen die de leerlingen toelaten het gewenste beheersingsniveau te bereiken.

LEESWIJZER

Dit leerplan bestaat uit **twee delen**.

Deel 1 bevat de **leerplandoelstellingen** en de **leerinhouden**. Hier vind je het antwoord op de vraag wat in de tweede graad zeker moet gerealiseerd worden voor Frans, wat leerlingen moeten kennen en kunnen. Daarbij horen ook vakspecifieke attitudes. Dit deel vermeldt ook over welke infrastructuur en didactische uitrusting de taalleerkrachten minimaal moeten kunnen beschikken op school.

De leerplandoelstellingen van het leerplan Frans zijn gebaseerd op de **eindtermen**. Eindtermen zijn de bij decreet vastgelegde minimumdoelen op het vlak van kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes die de overheid als noodzakelijk en bereikbaar acht voor een bepaalde leerlingenpopulatie. Voor het gewoon secundair onderwijs worden eindtermen vastgelegd per graad en per onderwijsvorm. De herziene eindtermen werden gekoppeld aan het Europees referentiekader, het ERK (le CECR, *Cadre européen commun de référence*) en situeren zich globaal genomen op het niveau B1³. **De eindtermen moderne talen gelden zowel voor Frans als voor Engels**. Alleen voor het kennisgedeelte zijn er verschillen. Dit leerplan is dan ook geschreven in nauwe samenwerking met de collega's Engels om de gelijkgerichte visie op het moderne vreemdetalenonderwijs mee vorm te geven.

Het VVKSO, de koepel van de katholieke secundaire scholen, heeft een visietekst opgesteld waarop de leerplannen gebaseerd zijn.⁴ De leerplandoelstellingen sluiten naadloos aan bij de leerdoelen van de eerste graad en leggen de basis voor de leerdoelen van de derde graad. Ze dragen ook bij tot de algemene doelstellingen van het secundair onderwijs.

Deel 1 is goedgekeurd door de onderwijsinspectie en wordt als dusdanig door haar gecontroleerd.

Deel 2 gaat over de didactische implicaties van een communicatieve en taakgerichte benadering van het vreemdetalenonderwijs. In dit deel vind je **pedagogisch-didactische wenken** om de realisatie van de leerplandoelstellingen efficiënt en effectief na te streven. De leerplancommissie is hierbij vertrokken van een nodenanalyse, de vragen waarop de leraars een antwoord willen vinden in de leerplannen. Behalve de koppeling met het Europees referentiekader (ERK) en de gedetailleerde leerlijnen voor de leerplandoelstellingen en leerinhouden, bevat het tweede deel o.a. ook aanbevelingen en suggesties i.v.m.

- evaluatie;
- leerautonomie, activerende werkvormen en differentiatie;
- taalbeleid;
- ICT-integratie;
- ...

Voor dit deel is geen goedkeuring van de inspectie vereist. Het kan ook gewijzigd worden om in te spelen op actuele onderwijskundige of vakdidactische evoluties.

Tot slot is er een **kijkwijzer** voor observatie en oriëntatie naar de derde graad, een beperkte **bibliografie** en een **begrippenlijst**, waar je een toelichting vindt voor een hele reeks begrippen.

³ Zie deel 2, 1 De aansluiting bij het Europees referentiekader (ERK).

⁴ VVKSO, Een Visie op het Onderwijs Moderne Vreemde Talen, 2007, te raadplegen via de volgende link: <http://ond.vvksso-ict.com/vvksosites/UPLOAD/2007/M-VVKSO-2007-062.pdf>.

DEEL 1

1 Situering van het leerplan

Frans behoort tot de basisvorming van alle aso-richtingen in de tweede graad van het secundair onderwijs.

In de studierichtingen Humane wetenschappen, Economie, Wetenschappen en Sportwetenschappen hebben de leerlingen in elk leerjaar vier uur Frans per week. In de studierichtingen Grieks-Latijn, Latijn en Grieks, krijgen de leerlingen drie uur Frans per week. Dankzij hun vooropleiding hebben de leerlingen uit de drie laatste studierichtingen doorgaans een grotere belangstelling voor taal en een beter inzicht in het taalstelsel. Het afwerken van eenzelfde leerplan in de 3-uurs- en in de 4-uursrichtingen kan dan ook geen noemenswaardige problemen opleveren.

We raden echter schooldirecties expliciet af om beide groepen voor 3 van de 4 lestijden samen te zetten en een apart lesuur te voorzien voor de leerlingen van de studierichtingen Economie, Humane wetenschappen, Wetenschappen en Sportwetenschappen. Het geïntegreerde karakter van het leerplan en de verschillen in aanleg voor talen, in vooropleiding en leerstijl stellen de leraren dan voor een zeer moeilijke opdracht. Om op een efficiënte manier aan de specifieke noden van elke groep te beantwoorden, valt het aan te bevelen om, in het belang van allen, de twee groepen bij de indeling in aparte klasgroepen gescheiden te houden.

1.1 Beginsituatie en profiel van de leerling

De leerlingen hebben bij het begin van de tweede graad een **gemeenschappelijke basis** gehad. De leerlingen uit het Vlaamse basisonderwijs hebben in principe 4 jaar Frans (d.w.z. een georganiseerde, systematische cursus Frans) achter de rug:

- 2 jaar in het basisonderwijs a rato van 2 lessen per week;
- 2 jaar in de A-stroom van het secundair onderwijs a rato van minimum 4 lessen/week in het eerste jaar en minimum 3 lessen/week in het tweede jaar. Sommige leerlingen hebben mogelijk in het eerste jaar 1 of 2 lessen/ week Frans meer gehad.

In de regio Brussel hebben de leerlingen minimum vanaf het derde leerjaar van het basisonderwijs Frans gevolgd.

Algemeen kan men stellen dat de leerlingen bij het begin van de tweede graad de doelstellingen bereikt hebben zoals die omschreven zijn in het leerplan van de eerste graad⁵. Bovendien werden de leerlingen op het einde van de eerste graad door de delibererende klassenraad naar **aso-studierichtingen** georiënteerd op basis van behaalde cijfers en op basis van een aantal algemene observatiegegevens i.v.m.

- leervaardigheid en het vermogen om analytisch, synthetisch en deductief te denken;
- motivatie en inzet;
- taalvaardigheid;
- maatschappelijke en culturele belangstelling.

Van de meeste leerlingen kan verwacht worden dat dit zich uit in een overeenkomstige leervaardigheid en leerbereidheid voor **Frans**.

De beginsituatie mag dan al voor de meeste leerlingen gelijkaardig zijn, in de praktijk blijken er **grote verschillen** te zijn. Die worden bepaald door bijvoorbeeld de mate waarin de leerlingen al in contact zijn gekomen met het Frans buiten de school. Daarnaast is er de realiteit van migranten, ex-OKAN'ers, Nederlandse leerlingen uit de grensstreek die in het Nederlandse basisonderwijs Engels als tweede taal volgden. Een en ander maakt dat de beginsituatie in het derde jaar toch heterogener is dan je op het eerste gezicht zou denken.

⁵ Leerplan Secundair Onderwijs Frans eerste graad A-stroom, D/2010/7841/014 <http://ond.vkso-ict.com/leerplannen/doc/Frans-2010-014.pdf>

Nog belangrijker zijn daarbij de aard en aanleg van de leerling. Sommigen zijn meer gemotiveerd en/of beter in staat tot inzichtelijk, abstraherend leren. Van hen kan men een grotere vormcorrectheid en een bredere culturele achtergrond verwachten. De leerlingen uit deze groep bereiden zich normaal gezien voor op intensievere taalrichtingen. Ze kunnen wellicht meer aan dan wat de leerplandoelstellingen voorschrijven. Het is een uitdaging voor elke leraar om hier op in te spelen waar mogelijk en haalbaar.

1.2 Plaats van dit leerplan in het geheel van het curriculum Frans secundair onderwijs

Het leerplan voor de tweede graad vervult een scharnierfunctie: het sluit aan bij en bouwt verder op het leerplan voor de A-stroom van de eerste graad. In het hoofdstuk over de leerdoelen en leerinhouden (zie hoofdstuk 3) worden de leerlijnen per vaardigheid gedetailleerd beschreven. Dit leerplan zet tegelijkertijd leerlijnen uit waarop de leerplandoelstellingen voor de derde graad aansluiten.

Op het einde van het vierde jaar aso moeten de leerlingen in staat zijn om:

- op een verantwoorde manier het aandeel van Frans in hun verdere studie te bepalen;
- de aan deze keuze verbonden cursussen Frans met een redelijke kans op succes te volgen.

De leraar Frans moet hierover in overleg met de andere leden van de klassenraad verantwoord advies kunnen geven. Daarvoor kan hij zich baseren op de aanleg en de motivatie van de leerling om Frans te leren, op zijn vermogen tot inzichtelijke taalverwerving, zijn bereidheid tot vormcorrectheid en taalzorg. We verwijzen hier naar een document in deel 2 van dit leerplan dat de leraar Frans kan helpen om na te gaan in welke mate de leerling over de vereiste taalleervaardigheid beschikt om in de derde graad een studierichting met de pool Moderne Talen met succes te volgen.

Op het einde van hun studieloopbaan in het secundair onderwijs kunnen de leerlingen hun taalkennis en -vaardigheid in een aantal situaties inzetten. Dit kan zijn:

- Frans kunnen gebruiken voor studie- en researchdoeleinden tijdens hun latere studie en loopbaan;
- Frans kunnen gebruiken voor professionele doeleinden in het bedrijfsleven;
- sociaal contact kunnen onderhouden zowel met Franstaligen als met niet-Franstaligen die het Frans ook als communicatiemiddel gebruiken;
- rechtstreeks toegang verkrijgen tot de francofone wereld, om zich cultureel te verruimen en om zich te ontspannen.

1.3 Aansluiting bij de doelen van het secundair onderwijs in het algemeen

Samen met de andere vakken speelt het vreemdetalenonderwijs een belangrijke rol in de **algemene vorming**. Het ontwikkelt de kennis, de inzichten, de vaardigheden en de attitudes die de leerling in staat stellen om:

- zijn communicatieve competentie te ontwikkelen;
- zich intellectueel en cultureel te (blijven) verrijken;
- adequaat te functioneren in een multiculturele maatschappij;
- te oordelen en handelen in de lijn van waarden als sociale gerichtheid, dienstbaarheid, respect voor zichzelf en anderen, verantwoord handelen;
- aandacht te hebben voor het belang van taal in het latere leven;
- een ruime belangstelling aan de dag te leggen;
- zelfstandig te leren en werken;
- contactvaardig te zijn en bereid tot samenwerking;
- een open en constructieve houding aan te nemen;
- oog te hebben voor vlotheid in stijl en voorkomen;
- blijk te geven van zin voor stiptheid, opdrachten tijdig, correct en accuraat uit te voeren.

De karakteristieke, interactieve methodiek bij het aanleren van een moderne vreemde taal maakt bovendien het vak Frans bijzonder geschikt om belangrijke attitudes te helpen ontwikkelen, zoals communicatiebereidheid, openheid, spreekdurf en spreekbereidheid, begrip voor andermans pogingen tot communicatie. Het spreekt vanzelf dat dit slechts kan als de leraren in hun les Frans aan deze attitudes werken en daarbij ook rekening houden met de vakoverschrijdende eindtermen.

Van de leraren wordt verwacht dat ze zich bewust zijn van het belang van deze attitudes en vaardigheden en dat ze dit inzicht ook doorgeven aan de leerlingen.

De doelstellingen die betrekking hebben op **attitudes** zijn met een asterisk(*) aangeduid. Voor attitudes geldt geen realisatie- maar een inspanningsverplichting. Het komt er dus op aan de leerlingen kansen te bieden om deze attitudes te ontwikkelen door het aanbieden en inoefenen van daarop gerichte activiteiten.

1.4 Verheldering van een aantal sleutelbegrippen

De doelstellingen van dit leerplan zijn gebaseerd op de verplicht te bereiken eindtermen Moderne Vreemde Talen voor de tweede graad aso. Bij de formulering van de eindtermen / de leerplandoelstellingen komen een aantal begrippen voor die we hieronder verduidelijken.

1.4.1 Van taken naar taaltaken

In de eindtermen staan **taken** centraal: het hoofddoel van taalonderwijs is niet zozeer dat leerlingen vooral kennis verwerven over taal, wel dat ze er zoveel mogelijk mee kunnen doen. De eindtermen, en dus ook de leerplandoelstellingen, zijn daarom bijna uitsluitend geformuleerd in termen van taken, die beschrijven **wat iemand doet met taal**. De leerplandoelstellingen geven aan welke taken de leerling moet kunnen uitvoeren en hoe goed hij dat moet kunnen.

Om de moeilijkheidsgraad van **receptieve taken** (het verwerken van gesproken en geschreven teksten - luisteren en lezen) te omschrijven, gebruikt men drie parameters: tekstsoorten, tekstkenmerken en verwerkingsniveaus.

Voor de omschrijving van **productieve taken** (het produceren van gesproken en geschreven teksten - spreken, gesprekken voeren en schrijven), doet men een beroep op twee parameters: het verwerkingsniveau en de tekstkenmerken.

In de **communicatieve** aanpak stond de communicatie tussen personen centraal. De taalleerder speelt een actieve rol in zijn taalverwervingsproces waar hij ook verantwoordelijk voor is. De **actionele of taakgerichte** benadering neemt de principes van de communicatieve aanpak over en voegt er het principe van de **taal-taak** aan toe. De taalleerder is eerst en vooral een **taalgebruiker**, een persoon die in een **welbepaalde context**, een taal-taak uitvoert in functie van een **concreet resultaat**. «*Si les actes de parole se réalisent dans des activités langagières, celles-ci s'inscrivent elles-mêmes à l'intérieur d'actions en contexte social qui seules leur donnent leur pleine signification*⁶». Bij het uitvoeren van de taal-taak doet de taalleerder beroep op zijn **kennis, vaardigheden en strategieën** om zijn communicatief doel te bereiken.

De taakgerichte aanpak legt de nadruk op het ontwikkelen van strategieën in het taalverwervingsproces. Strategieën beheersen is immers een voorwaarde om een **autonome taalleerder en taalgebruiker** te worden. Het is dan ook essentieel om de taalleerders met taaltaken te confronteren. Deze zullen slechts al doende (via taaltaken) strategieën leren ontwikkelen.

⁶ Europees referentiekader, hoofdstuk 2.1. <http://www.coe.int/t/dg4/portfolio/documents/cadrecommun.pdf>

1.4.2 Receptieve taken (luisteren, lezen) : tekstsoorten, tekstkenmerken en verwerkingsniveaus

Tekstsoorten

De eindtermen geven aan welke **tekstsoorten** de leerling moet kunnen verwerken. Ze onderscheiden **vijf tekstsoorten** op basis van wat als het meest dominante kenmerk van de tekst ervaren wordt.

Tekstsoort	Omschrijving <i>dominante kenmerk</i>	Voorbeelden
informatieve teksten	het overbrengen van informatie	schema, tabel, krantenartikel, nieuwsitem, mededeling, folder, verslag, formulier, brief, e-mail, documentaire, interview, gesprek, uiteenzetting (door de leerkracht), recensie, blog, website
prescriptieve teksten	het rechtstreeks sturen van het handelen van de ontvanger	instructie (m.b.t. klasgebeuren), opschrift, waarschuwing, gebruiksaanwijzing, handleiding, publieke aankondiging, reclameboodschap
argumentatieve teksten	het opbouwen van een redenering	discussie(forum), debat
narratieve teksten	het verhalend weergeven van feiten en gebeurtenissen	reportage, scenario, relaas, interview, hoorspel, verhaal, film, feuilleton, reisverhaal
artistiek-literaire teksten	de expliciete aanwezigheid van een esthetische component	gedicht, kortverhaal, roman, toneel, stripverhaal, chanson, clip, podcast

In principe kan men stellen dat bepaalde tekstsoorten meestal moeilijker zijn dan andere: zo zijn informatieve teksten doorgaans gemakkelijker dan argumentatieve of artistiek-literaire teksten. De tekstsoort is echter geen absoluut criterium dat bepalend is voor de moeilijkheidsgraad van de tekst: de moeilijkheidsgraad van een tekst wordt mede bepaald door de tekstkenmerken.

Tekstkenmerken

De tekstkenmerken worden omschreven aan de hand van 4 criteria: inhoudelijke elementen, visuele ondersteuning en lay-out, formele aspecten en taalgebruik. In de 3de kolom geven we de tekstkenmerken weer zoals de eindtermen voor de tweede graad aso ze vermelden.

CRITERIA		TEKSTKENMERKEN
inhoudelijke elementen	behandeld onderwerp	- vrij concreet
		- eigen leefwereld en dagelijks leven - ook onderwerpen van algemene aard, o.m. met betrekking tot de actualiteit
	taalgebruikssituatie	voor de leerlingen relevante situaties met aandacht voor digitale media socioculturele verschillen tussen de Franstalige wereld en de eigen wereld
visuele ondersteuning / achtergrondgeluiden		- met en zonder visuele ondersteuning - met en zonder achtergrondgeluiden
formele aspecten: structuur, samenhang en lengte	complexiteit van de zinnen	ook samengestelde zinnen met een beperkte mate van complexiteit
	tekststructuur	- tekststructuur met een beperkte mate van complexiteit - ook samengestelde zinnen met een zekere mate van complexiteit
	lengte	ook met redundante informatie af en toe iets langere teksten
taalgebruik	uitspraak, articulatie en intonatie	heldere uitspraak, zorgvuldige articulatie, duidelijke, natuurlijke intonatie, standaardtaal
	tempo en vlotheid	normaal tempo
	woordenschat	frequente woorden, overwegend eenduidig in de context
	taalvariëteit	ook met minimale afwijking van de standaardtaal informeel en formeel

De complexiteit van een tekst wordt mede bepaald door bovenvermelde tekstkenmerken. Maar ook hier gaat het niet om absolute criteria: zo kan bv. een korte tekst veel moeilijker zijn dan een lange tekst. Om **de moeilijkheidsgraad van een tekst** te bepalen, moeten de verschillende criteria – tekstsoorten en tekstkenmerken – steeds in samenhang bekeken worden. **De moeilijkheidsgraad van de taak** wordt niet enkel bepaald door de complexiteit van de tekst maar ook door het verwerkingsniveau waarop de taak zich situeert. Het verwerkingsniveau geeft aan wat de leerlingen met de tekst moeten kunnen doen.

Verwerkingsniveaus

De eindtermen van de tweede graad onderscheiden drie verwerkingsniveaus: het beschrijvend, het structurerend en het beoordelend niveau. Telkens geven handelingswerkwoorden (globale onderwerp bepalen enz.) aan wat de leerling precies met de tekst moet kunnen doen.

Een hoger verwerkingsniveau impliceert de onderliggende. Zo zal de leerling die een samenvatting kan geven (informatie op overzichtelijke en persoonlijke wijze ordenen – structurerend niveau) van een krantenartikel ook moeten kunnen zeggen waarover het artikel gaat (het globale onderwerp bepalen – beschrijvend niveau) en bondig kunnen aangeven wat de auteur over dit onderwerp zegt (de hoofdgedachte achterhalen – beschrijvend niveau).

Zoals uit onderstaande voorbeelden blijkt, is de opdracht bij de tekst (wat de leerlingen met de tekst moeten kunnen doen) mee bepalend voor de moeilijkheidsgraad van de taak.

TAKEN	VOORBEELDEN
Receptieve taken op beschrijvend niveau	De leerlingen achterhalen de informatie zoals die in de tekst gegeven en opgebouwd is.
het globale onderwerp bepalen	- aangeven waarover de tekst gaat - de tekstsoort herkennen - ...
de hoofdgedachte achterhalen	- aanduiden / in een of enkele zinnen aangeven wat de auteur of spreker over het onderwerp zegt - ...
de gedachtegang volgen	- de chronologie in een verhaal herkennen, de gebeurtenissen in de volgorde van het verhaal zetten - in een argumentatieve tekst de redenering volgen om te weten of de auteur voor of tegen een stelling is - ...
relevante informatie selecteren	- ingrediënten in een recept - bij het beluisteren van een weerbericht, aangeven welk weer het wordt in een bepaalde streek - ...
de tekststructuur en -samenhang herkennen	- elementen van een opsomming herkennen - een tekstsoort herkennen aan de hand van de macrostructuur van de tekst (inleiding, tussentitels, ...) - hoofdzaken en relevante informatie aanvullen in een structuurschema dat nauw aansluit bij de structuur van de tekst - ...
Receptieve taken op structurerend niveau	De leerlingen beheersen het vorige verwerkingsniveau. Ze hebben bovendien een actieve inbreng in de wijze waarop ze de aangeboden informatie verwerken en presenteren.
informatie op overzichtelijke wijze ordenen	- de voor- en nadelen tegenover elkaar plaatsen - oorzaak en gevolg met elkaar in verband brengen - een mindmap, structuurschema ... maken - een nieuwe ordening aanbrengen in de tekst - ...
Receptieve taken op beoordelend niveau	De leerlingen beheersen de vorige verwerkingsniveaus en zijn nu in staat de tekst te beoordelen. Dat impliceert steeds het inbrengen van een tweede perspectief om een gefundeerde mening te vormen. Ze confronteren daarom informatie uit de tekst met
informatie summier beoordelen	- andere elementen uit die tekst; - een andere bron die hetzelfde onderwerp behandelt; - de eigen voorkennis. - twee krantenartikels vergelijken op hun volledigheid - twee reclamespotjes vergelijken - bij een tekst over een vertrouwd onderwerp geven de leerlingen aan of de auteur voldoende rekening houdt met het standpunt van alle betrokkenen. De leerlingen formuleren hierbij één of meerdere argumenten. Beoordelen van informatie gaat verder dan het formuleren van een eigen mening. - ...

1.4.3 Productieve taken (gesprekken voeren, spreken en schrijven), verwerkingsniveaus en tekstkenmerken

Een **productieve taak** leidt tot een concreet resultaat of **product**. Dit product is een gesproken tekst (bv. een gesprek, een toelichting bij een foto, een uiteenzetting voor de klas, ...) of een geschreven tekst (bv. een brief, een samenvatting, ...).

Tekstkenmerken

De taalproducties van de leerlingen moeten een aantal kenmerken of kwaliteitscriteria vertonen. De eindtermen voor de tweede graad aso omschrijven deze tekstkenmerken als volgt:

CRITERIA		TEKSTKENMERKEN
inhoudelijke elementen	behandeld onderwerp	- concreet
		- eigen leefwereld en dagelijks leven - af en toe ook onderwerpen van meer algemene aard (enkel voor mondelinge producties)
	taalgebruikssituatie	- voor de leerlingen relevante situaties
		- met en zonder visuele ondersteuning
- met en zonder achtergrondgeluiden - met aandacht voor digitale media		
formele aspecten: structuur, samenhang en lengte	complexiteit van de zinnen	- enkelvoudige en samengestelde zinnen
	tekststructuur	- duidelijke tekststructuur met een beperkte mate van complexiteit - korte, eenvoudige elementen verbonden tot een samenhangend geheel
	lengte	- vrij korte teksten
taalgebruik	uitspraak, articulatie en intonatie	- heldere uitspraak, zorgvuldige articulatie, - duidelijke, natuurlijke intonatie, standaardtaal
	tempo en vlotheid	- met eventuele herhalingen en onderbrekingen - normaal tempo
	woordenschat	- frequente woorden - toereikend om eventueel met behulp van omschrijvingen, over de eigen leefwereld te spreken
		taalvariëteit

Verwerkingsniveaus

Zoals blijkt uit onderstaand overzicht, verwacht men bij productieve taken op structurerend en beoordelend niveau, een grotere inbreng van de leerlingen en een grotere vaardigheid om hun gedachten / mening op een gestructureerde manier te verwoorden en vorm te geven in een samenhangend geheel.

Taken op beschrijvend niveau - de taak is gebaseerd op behandelde teksten: de leerlingen brengen de informatie over zoals ze die verwerven, zonder noemenswaardige veranderingen qua inhoud, formulering of structuur - de taak is niet gebaseerd op behandelde teksten: de leerlingen voeren de taak uit zonder daarbij specifieke tekststructuren te hanteren (= spontaan spreken en schrijven)	
Spreken	Schrijven
1 informatie geven en vragen 2 navertellen 3 spontane mening / appreciatie geven 4 beschrijven	1 invullen 2 inhoud globaal weergeven / op eenvoudige wijze parafraseren 3 spontane mening / appreciatie geven 4 mededeling schrijven 5 beschrijven
Taken op structurerend niveau - de taak is gebaseerd op behandelde teksten: er is een eigen inbreng van de leerlingen in formulering en structurering, buiten hetgeen werd overgenomen. Bij het samenvatten van teksten herstructureren de leerlingen de informatie uit de tekst. Dit impliceert dat ze hoofd- en bijzaken al kunnen onderscheiden. - de taak is niet gebaseerd op behandelde teksten: de leerlingen brengen gestructureerd verslag uit; ze geven een presentatie; bij het schrijven van brieven en mails gebruiken ze structurelementen die eigen zijn aan correspondentie.	
Spreken	Schrijven
5 samenvatten 6 verslag uitbrengen / een presentatie geven	6 samenvatten 7 verslag/brief schrijven
Taken op beoordelend niveau de leerlingen zijn in staat een standpunt te verwoorden en hierbij passende argumenten naar voren te brengen	
Spreken	Schrijven
7 een waardering kort toelichten / argumenten formuleren	8 een beredeneerd standpunt verwoorden / argumenten formuleren

2 ALGEMENE DOELSTELLINGEN

De visietekst uit 2007⁷ verwoordt de basisvisie voor het vreemdetalenonderwijs in dit leerplan.

De algemene doelstellingen liggen op vier terreinen, nl. van de:

- 1 taken en functionele kennis,
- 2 strategieën,
- 3 interculturele competentie,
- 4 attitudes.

1 De leerlingen kunnen **adequaat** en **zelfstandig functioneren in eenvoudige en courante communicatiesituaties** die relevant zijn voor hun belangstelling en leefwereld. Dit betekent bv.:

- informatie uit gesproken boodschappen verwerken (luistervaardigheid) en hierbij hun luistergedrag afstemmen op verschillende doeleinden;
- informatie uit geschreven teksten (leesvaardigheid) begrijpen, waarbij ze hun leesgedrag afstemmen op verschillende doeleinden of leesintenties;
- deelnemen aan eenvoudige rechtstreekse of telefonische gesprekken (gespreksvaardigheid);
- vragen beantwoorden en/of iets vertellen m.b.t. het dagelijks leven, hun leefwereld (spreekvaardigheid);
- eenvoudige geschreven mededelingen doen en boodschappen formuleren. Deelnemen aan vormen van geschreven interactie, zoals corresponderen en chatten (schrijfvaardigheid).

Om bovengenoemde taken te kunnen uitvoeren hebben de leerlingen functionele woordenschat en spraak-kunst nodig.

2 Bij het uitvoeren van de taaltaken leren de leerlingen **strategieën** toepassen die hen in staat stellen om hun **taalleervaardigheid te ontwikkelen** en daarbij alsmaar **autonomer te worden**.

3 De lessen Frans dragen bij tot de **interculturele communicatieve competentie** van de leerlingen, die ertoe worden aangezet de anderen met respect en onbevooroordeeld te benaderen bij interculturele ontmoetingen.

4 De leerlingen ontwikkelen **een positieve attitude** ten aanzien van het Frans als taal en als vak. Bovendien is het de bedoeling dat ze ook werken aan de leerplangebonden attitudes: bereidheid om de taal te leren en te gebruiken, hun taal te verzorgen en te streven naar steeds grotere vormcorrectheid.

De leer- en evaluatieprocessen geven de leerlingen (en hun ouders) voldoende informatie om hen in staat te stellen **de aard van de verdere studies op een positieve wijze te bepalen** op het einde van de tweede graad. De delibererende klassenraad moet hen hierbij kunnen begeleiden en adviseren, rekening houdend met het taalinzicht, de motivatie, de belangstelling en de aanleg van de individuele leerling.

3 LEERPLANDOELSTELLINGEN EN LEERINHOUDEN

3.1 De communicatieve vaardigheden

Dit leerplan formuleert doelstellingen voor de **5 communicatieve vaardigheden**: luisteren, lezen, spreken, gesprekken voeren en schrijven. Voor elke vaardigheid gebruiken we dezelfde structuur:

- leerplandoelstellingen met voor:
 - de receptieve vaardigheden: voorbeelden van tekstsoorten;
 - de productieve vaardigheden: mogelijke producties;
- tekstkenmerken;
- (voor de vaardigheden) schematische voorstelling van de taken;
- beknopte leerlijn.

7 VVKSO, Een Visie op het Onderwijs Moderne Vreemde Talen, 2007, te raadplegen via de volgende link: <http://ond.vvksso-ict.com/vvksosites/UPLOAD/2007/M-VVKSO-2007-062.pdf>.

Leerplandoelstellingen en leerinhouden

De **leerplandoelstellingen** omschrijven voor de verschillende vaardigheden welke **taken** de leerling moet kunnen uitvoeren. Voor de receptieve vaardigheden worden hierbij de tekstsoorten aangegeven, voor de productieve vaardigheden de (gesproken en geschreven) teksten die de leerling zelf moet kunnen produceren. Daarnaast worden voorbeelden gegeven van mogelijke **leerinhouden**: voorbeelden van tekstsoorten (receptieve vaardigheden) en voorbeelden van producties (productieve vaardigheden). Deze voorbeelden zijn enkel richtinggevend: ze kunnen de leerkracht inspireren bij de selectie van teksten en opdrachten.

Om de leerplandoelstellingen te realiseren, doen de leerlingen beroep op kennis, inzichten, **strategieën en attitudes**. Groeien in taalvaardigheid veronderstelt dan ook dat de verschillende componenten (kennis en inzichten, strategieën en attitudes) samen ontwikkeld worden. Daarom bevatten de doelstellingen die geformuleerd worden voor elke vaardigheid een aantal overkoepelende doelstellingen die betrekking hebben op functionele taalkennis en socioculturele aspecten, op strategieën en op attitudes. Het gaat hier over **overkoepelende doelstellingen** in de zin dat ze in principe kunnen ontwikkeld worden bij het uitvoeren van een der welke taak:

- de doelstellingen die betrekking hebben op het **herkennen van cultuuruitingen** die specifiek zijn voor de francofone wereld sluiten aan bij de interculturele competentie (zie 3.2). Het gaat hier over kennis van de wereld in het algemeen, over kennis van taalkundige elementen (de zogenaamde kennis van land en volk, afkortingen, letterwoorden, de connotatieve betekenis van cultureel geladen begrippen ...) en sociolinguïstische aspecten (taalregisters, afwijkingen van de standaardtaal, beleefdheidsconventies, sociale conventies ...). Afhankelijk van de behandelde teksten zullen de leerlingen typische begrippen leren. Bij het lezen en beluisteren van authentieke teksten in de vreemde taal breiden de leerlingen zo hun taalkennis en hun kennis van de (francofone) wereld uit. Voor concrete voorbeelden: zie deel 2.
- de doelstellingen m.b.t. de **functionele kennis** benadrukken het geïntegreerd karakter van kennis en vaardigheden. Om de receptieve en productieve taaltaken uit te voeren, moet de leerling de nodige functionele kennis (woordenschat, taalstructuren, taalinzichten) activeren en inzetten. Tegelijkertijd wordt hij uitgedaagd om zijn taalkennis uit te breiden door de taalzaak zo goed mogelijk uit te voeren.
- de **strategieën** hebben betrekking op het proces, op de manier waarop de taalgebruiker de taalzaak aanpakt om deze zo goed en zo efficiënt mogelijk uit te voeren. Het zijn planmatige technieken, procedures, handelwijzen die elke taalgebruiker min of meer bewust hanteert en die door onderwijs ontwikkeld en versterkt worden.
- de **attitudes** beschrijven wenselijk gedrag dat de leerling ontwikkelt bij het uitvoeren van de taaltaken. De doelstellingen die betrekking hebben op attitudes zijn met een asterisk(*) aangeduid. Voor attitudes geldt geen realisatie- maar een inspanningsverplichting. Het komt er dus op aan de leerlingen kansen te bieden om deze attitudes te ontwikkelen door het aanbieden en inoefenen van daarop gerichte activiteiten.

De tekstkenmerken beschrijven de kenmerken van lees- en luisterteksten die de leerlingen moeten kunnen verwerken en de kenmerken van de teksten die de leerlingen (mondeling en schriftelijk) moeten kunnen produceren.

De beknopte leerlijn geeft per vaardigheid de belangrijkste verschillen aan met de leerplannen voor de eerste graad A-stroom. Dit laat de leerkracht toe specifieke leerlijnen uit te zetten voor zijn leerlingen, aan te sluiten bij reeds verworven vaardigheden en bijzondere aandacht te besteden aan die aspecten die nieuw zijn in de tweede graad. Het tweede deel van dit leerplan bevat een gedetailleerde versie.

3.1.1 Luisteren

3.1.1.1 Leerplandoelstellingen en leerinhouden

Doelstellingen		Tekstsoorten				
De leerlingen kunnen de volgende luistertaken uitvoeren op beschrijvend niveau :		informatief	prescriptief	narratief	argumentatief	artistiek-literair
Lu 1	het onderwerp bepalen (ET 1)	✓	✓	✓	✓	✓
Lu 2	de hoofdgedachte achterhalen (ET 2)	✓	✓	✓	✓	✓
Lu 3	de gedachtegang volgen (ET 3)	✓	✓	✓	✓	✓
Lu 4	relevante informatie selecteren (ET 4)	✓	✓	✓	✓	✓
De leerlingen kunnen de volgende luistertaken uitvoeren op structurerend niveau :						
Lu 5	de informatie op overzichtelijke wijze ordenen (ET 6)	✓		✓		
De leerlingen kunnen de volgende luistertaken uitvoeren op beoordelend niveau :						
Lu 6	een oordeel vormen (ET 7)	✓	✓	✓	✓	✓
In een gesprekssituatie						
Lu 7	kunnen de leerlingen de gesprekspartner voldoende begrijpen om deel te nemen aan het gesprek (ET 27)					
Bij het uitvoeren van luistertaken kunnen de leerlingen						
Lu 8	cultuuruitingen herkennen die specifiek zijn voor de francofone wereld (ET 5)					
Lu 9	hun functionele kennis (woordenschat en grammatica) inzetten en uitbreiden (ET 39-40)					
Bij het uitvoeren van luistertaken kunnen de leerlingen, indien nodig, volgende strategieën (ET 8) toepassen om hun luisterdoel te bereiken:						
Lu 10	In een luistersituatie kunnen de leerlingen de volgende strategieën inzetten: luisterstrategieën - hypothesen vormen over de inhoud van de tekst; - het luisterdoel bepalen en hun luistergedrag er op afstemmen; - gebruik maken van visuele en auditieve ondersteuning; leerstrategieën - zich blijven concentreren ondanks het feit dat ze niet alles begrijpen; - relevante informatie noteren; compensatiestrategieën - de vermoedelijke betekenis van transparante woorden afleiden; - de vermoedelijke betekenis van onbekende woorden afleiden uit de context.					

Lu 11	Om hun gesprekspartner beter te begrijpen, kunnen de leerlingen in een gesprekssituatie volgende strategieën inzetten: - vragen om langzamer te spreken, iets te herhalen; - zeggen dat ze iets niet begrijpen en vragen wat iets betekent; - zelf iets herhalen of iets aanwijzen om na te gaan of zij de andere gesprekspartner begrepen hebben (ET 28).
Bij het uitvoeren van luistertaken werken de leerlingen aan volgende attitudes	
LU 12*	Ze tonen bereidheid om te luisteren in het Frans (ET 42*);
LU 13*	Ze tonen belangstelling voor de aanwezigheid van Frans in hun leefwereld, ook buiten de school, en voor de socioculturele wereld van de taalgebruikers ervan (ET 44*);
LU 14*	Ze staan open voor verschillen en gelijkenissen in leefwijze tussen de eigen cultuur en die van de francofone wereld.(ET 45*);
LU 15*	Ze hebben oog voor de esthetische component van teksten (ET 46*).

3.1.1.2 Voorbeelden van tekstsoorten

Naast het gebruik van het Frans als voertaal in de klas, kunnen audio-opnames, video-en multimediale documenten bijdragen tot het ontwikkelen van luistervaardigheid. Voor elke tekstsoort kun je een keuze maken uit een veelheid aan documenten.

Informatieve teksten: weerberichten, verkeersinformatie, sprekende klok, aankondigingen, aankomst- en vertrektijden, openings- en sluitingstijden, mededelingen, berichten op antwoordapparaten, reclameboodschappen, routebeschrijvingen, nieuwsberichten, interviews, gesprekken tussen moedertaalsprekers, korte uiteenzettingen (door de leerkracht), reportages, documentaires ...

Narratieve teksten: (video)reportages, verhaaltjes, anekdotes, interviews, uittreksels uit films en series, documentaires ...

Prescriptieve teksten: aanwijzingen, instructies (ook in verband met lesactiviteiten en klasgebeuren), waarschuwingen, trailers, reclameboodschappen, publieke aankondigingen ...

Argumentatieve teksten: discussie, reclameboodschappen, filmrecensies ...

Artistiek-literaire teksten: chansons, gedichten, videoclip, uittreksels uit films en series, podcasts ...

3.1.1.3 Tekstkenmerken

De teksten die aan bod komen, vertonen de volgende kenmerken en zijn bij voorkeur authentiek.

Onderwerp	- vrij concreet- eigen leefwereld en dagelijks leven- ook onderwerpen van meer algemene aard, onder meer met betrekking tot de actualiteit
Taalgebruikssituatie	- voor de leerlingen relevante taalgebruikssituaties- met en zonder achtergrondgeluiden- met en zonder visuele ondersteuning- met aandacht voor digitale media
Structuur en samenhang	- ook samengestelde zinnen met een beperkte mate van complexiteit- tekststructuur met een beperkte mate van complexiteit
Lengte	- af en toe iets langere teksten
Uitspraak, articulatie, intonatie, tempo	- heldere uitspraak- zorgvuldige articulatie- duidelijke, natuurlijke intonatie- standaardtaal- normaal tempo
Woordenschat en taalvariëteit	- frequente woorden- overwegend eenduidig in de context- ook met minimale afwijking van de standaardtaal- informeel en formeel

3.1.1.4 Schematische voorstelling van de luistertaken

beschrijvend	- het onderwerp bepalen- de hoofdgedachte achterhalen- de gedachtegang volgen- relevante informatie selecteren- de gesprekspartner voldoende begrijpen
structurerend	- informatie op overzichtelijke manier ordenen
beoordelend	- een oordeel vormen

3.1.1.5 Leerlijn

Heel wat leerplandoelstellingen en leerinhouden kwamen al aan bod in de eerste graad. We geven hieronder een beknopt overzicht van wat nieuw is t.o.v. de eerste graad en beperken ons tot die verschillen. De gedetailleerde versie vind je in deel 2.

In de tweede graad beluisteren de leerlingen dus (ook):

- iets langere teksten met een beperkte mate van complexiteit;
- teksten van digitale media ;
- teksten die gesproken worden op een normaal tempo en (eventueel) met achtergrondgeluiden;
- argumentatieve teksten.

De leerlingen bereiken bovendien een hoger verwerkingsniveau in de tweede graad:

- ze kunnen informatieve en narratieve teksten verwerken op structurerend niveau (samenvatten, becommentariëren, ...);
- ze kunnen alle tekstsoorten op beoordelend niveau verwerken.

3.1.2 Lezen

3.1.2.1 Leerplandoelstellingen en leerinhouden

Doelstellingen		Tekstsoorten				
De leerlingen kunnen de volgende leestaken uitvoeren op beschrijvend niveau :		informatief	prescriptief	narratief	argumentatief	artistiek-literair
Le 1	het onderwerp bepalen; (ET 9)	✓	✓	✓	✓	✓
Le 2	de hoofdgedachte achterhalen; (ET 10)	✓	✓	✓	✓	✓
Le 3	de gedachtegang volgen; (ET 11)	✓	✓	✓	✓	✓
Le 4	relevante informatie selecteren; (ET 12)	✓	✓	✓	✓	✓
Le 5	de structuur en de samenhang van een tekst herkennen. (ET 13)	✓	✓	✓	✓	✓
De leerlingen kunnen de volgende leestaken uitvoeren op structurerend niveau :						
Le 6	de informatie op overzichtelijke wijze ordenen. (ET 15)	✓		✓		
De leerlingen kunnen de volgende leestaken uitvoeren op beoordelend niveau :						
Le 7	een oordeel vormen. (ET 16)	✓	✓	✓	✓	✓
Bij het uitvoeren van leestaken kunnen de leerlingen						
Le 8	cultuuruitingen herkennen die specifiek zijn voor de francofone wereld. (ET 14)					
Le 9	hun functionele kennis (woordenschat en grammatica) inzetten en uitbreiden. (ET 39 en 40)					

Waar nodig, passen de leerlingen de volgende strategieën toe: (ET 17)	
Le 10	leesstrategieën - het leesdoel bepalen en hun leesgedrag en aanpak er op afstemmen; - gebruik maken van visuele en tekstuele ondersteuning binnen en buiten de tekst; - hypothesen vormen over de inhoud en de bedoeling van de tekst; - relevante informatie aanduiden. compensatiestrategieën - de vermoedelijke betekenis van transparante woorden afleiden; - de vermoedelijke betekenis van onbekende woorden afleiden uit de context; - waar nodig, digitale en niet-digitale hulpbronnen (een woordenlijst, een woordenboek ...) en gegevensbestanden efficiënt raadplegen. leerstrategieën - onduidelijke passages herlezen; - zich blijven concentreren ondanks het feit dat ze niet alles begrijpen.
Bij het uitvoeren van leestaken werken de leerlingen aan de volgende attitudes:	
Le 11*	ze tonen bereidheid om een Franse tekst te lezen; (ET 42*)
Le 12*	ze tonen belangstelling voor de aanwezigheid van Frans in hun leefwereld, ook buiten de school, en voor de socioculturele wereld van de taalgebruikers; (ET 44*)
Le 13*	ze staan open voor verschillen en gelijkenissen in leefwijze tussen de eigen cultuur en die van de francofone wereld; (ET 45*)
Le 14*	ze hebben oog voor de esthetische component van teksten. (ET 46*)

3.1.2.2 Voorbeelden van tekstsoorten

Voor elke tekstsoort kun je een keuze maken uit een reeks documenten.

Informatieve teksten: weerberichten, nieuwsberichten uit kranten en tijdschriften, interviews, dialogen, mededelingen, folders, brochures, toeristische en andere informatie, informele boodschappen (brieven, e-mails), verslagen, webpagina's en andere digitale teksten, affiches, etiketten, verpakkingen, prijslijsten, formulieren, tabellen, overzichten van radio- / tv-programma's, sportagenda, hitparade, schema's, recensies ...

Narratieve teksten: reportages, verhalen, dialogen, anekdotes, moppen, *faits divers*, getuigenissen, strips, *graphic novels* ...

Prescriptieve teksten: aanwijzingen, opschriften, waarschuwingen, regels bij sport en spel, instructies, gebruiksaanwijzingen, handleidingen, recepten, reclameboodschappen, advertenties, reglementen ...

Argumentatieve teksten: lezersbrieven, discussiefora ...

Artistiek-literaire teksten: gedichten, verhalen, strips, cartoons, kortverhalen ...

Persoonlijke lectuur

De leerlingen lezen ten minste drie boekjes als persoonlijke lectuur, waarvan ten minste één in het derde jaar en ten minste twee in het vierde.

Eén boekje mag door een evenwaardig pakket (klassieke of digitale) teksten vervangen worden

3.1.2.3 Tekstkenmerken

De teksten die aan bod komen, vertonen de volgende **kenmerken** en zijn **bij voorkeur authentiek**:

Onderwerp	- vrij concreet- eigen leefwereld en dagelijks leven- ook onderwerpen van meer algemene aard, onder meer met betrekking tot de actualiteit
Taalgebruikssituatie	- voor de leerlingen relevante taalgebruikssituaties- met en zonder visuele ondersteuning- socioculturele verschillen tussen de Franstalige wereld en de eigen wereld- met aandacht voor digitale media
Structuur / samenhang	- eenvoudig gestructureerde narratieve, argumentatieve en artistiek-literaire teksten- niet al te complex gestructureerde informatieve en prescriptieve teksten- ook samengestelde zinnen met een beperkte mate van complexiteit- ook met redundante informatie
Lengte	- af en toe iets langere teksten
Woordenschat en taalvariëteit	- frequente woorden- overwegend eenduidig in de context- ook met minimale afwijking van de standaardtaal- informeel en formeel

3.1.2.4 Schematische voorstelling van de luistertaken

beschrijvend	- het onderwerp bepalen- de hoofdgedachte achterhalen- de gedachtegang volgen- relevante informatie selecteren- de structuur en de samenhang van een tekst herkennen
structurerend	- informatie op overzichtelijke manier ordenen
beoordelend	- een oordeel vormen

3.1.2.5 Leerlijn

Heel wat van de leerplandoelstellingen en leerinhouden kwamen al aan bod in de eerste graad. We zetten nog eens op een rijtje wat nieuw is ten opzichte van de eerste graad en beperken ons tot die verschillen:

In de tweede graad lezen de leerlingen dus (ook)

- iets langere en complexere teksten dan in de eerste graad, met inbegrip van minstens drie boekjes;
- teksten op digitale dragers;
- teksten over onderwerpen van algemene aard en over actuele onderwerpen;
- argumentatieve teksten.

De leerlingen van de tweede graad bereiken bovendien een hoger verwerkingsniveau:

- ze kunnen informatieve en narratieve teksten op structurerend niveau lezen (samenvatten, becommentariëren, ...);
- ze kunnen alle tekstsoorten op beoordelend niveau lezen.

3.1.3 Spreken

3.1.3.1 Leerplandoelstellingen en leerinhouden

Doelstellingen		Mogelijke producties / taken
De leerlingen kunnen de volgende spreektaken uitvoeren op beschrijvend niveau		
Spr 1	informatie meedelen uit informatieve, prescriptieve, narratieve en artistiek-literaire teksten. (ET 18)	mondeling verwoorden van: - elementen uit persartikel, - praktische informatie uit een folder, - gegevens over het verloop van een verhaal, film(fragment) - elementen over onderwerp, personages, sfeer, ... in een chanson, gedicht...
Spr 2	beluisterde en gelezen informatieve en narratieve teksten navertellen. (ET 19)	een nieuwsitem, reportage, reiservaring navertellen a.d.h.v. een canvas of sleutelwoorden
De leerlingen kunnen de volgende spreektaken uitvoeren op structurerend niveau		
Spr 3	gelezen informatieve, narratieve en artistiek-literaire teksten samenvatten. (ET 20)	persartikels, interviews, kortverhalen, romans samenvatten
Spr 4	verslag uitbrengen over een ervaring, een situatie en een gebeurtenis. (ET 21)	mondeling verslag brengen over een eigen reiservaring, een project op school, een gebeurtenis uit de actualiteit ...
Spr 5	een presentatie geven aan de hand van een format. (ET 22)	een presentatie geven over een zoekopdracht, een film, een boek, een eigen creatie, een excursie ...
De leerlingen kunnen de volgende spreektaken uitvoeren op beoordelend niveau		
Spr 6	een waardering toelichten (ET 23)	reageren op meningen of conclusies op discussiefora, meningen vergelijken
Spr 7	informatieve en narratieve teksten becommentariëren (ET 24)	informatie uit interviews en eenvoudige verhalen, film(fragmenten) persoonlijk verwerken en beoordelen op basis van informatie uit een nieuwe bron
Bij het uitvoeren van de spreektaken kunnen de leerlingen		
Spr 8	de in de klas behandelde woordenschat en grammaticale structuren inzetten en uitbreiden. (ET 39, ET 40)	
Spr 9	de volgende spreekstrategieën toepassen (ET 25) - het spreekdoel bepalen en hun taalgebruik er op afstemmen; - een spreekplan opstellen; - gebruik maken van non-verbaal gedrag; - gebruik maken van ondersteunend visueel en auditief materiaal; - ondanks moeilijkheden via omschrijvingen de correcte boodschap overbrengen. - rekening houden met de eigenheid van de spreektaak	

	de volgende compensatiestrategieën inzetten (ET 25) - gebruik maken van een model; - bij de voorbereiding digitale en niet-digitale hulpbronnen (woordenboeken, grammatica's ...) en andere bronnen raadplegen, evenals rekening houden met de gevonden informatie. de volgende leerstrategieën inzetten (ET 25) - zich blijven concentreren ondanks het feit dat ze niet alles kunnen verwoorden; - bij een gemeenschappelijke spreektaak: - afspraken maken over inhoud en formulering (taal); - elkaars inbreng in de tekst benutten; - elkaars voorbereiding evalueren en corrigeren.
Bij het uitvoeren van de spreektaken werken de leerlingen aan de volgende attitudes	
Spr 10*	Ze tonen durf en bereidheid om de spreektaken uit te voeren en de gepaste strategieën in te zetten. Ze worden daarbij zelfstandiger en nemen meer initiatief. (ET 42*)
Spr 11*	Ze streven naar een verzorgd taalgebruik. (ET 43*)

3.1.3.2 Tekstkenmerken van de mondelinge producties

De door de leerlingen geproduceerde teksten vertonen de volgende kenmerken:

Onderwerp	- concreet - eigen leefwereld en dagelijks leven - af en toe ook onderwerpen van meer algemene aard
Taalgebruikssituaties	- voor de leerlingen relevante taalgebruikssituaties - met en zonder achtergrondgeluiden - met en zonder visuele ondersteuning - met aandacht voor digitale media
Structuur / Samenhang / Lengte	- enkelvoudige en samengestelde zinnen - duidelijke tekststructuur - korte, eenvoudige elementen verbonden tot een samenhangend geheel - vrij korte teksten
Woordenschat en taalvariëteit	- frequente woorden - toereikend om, eventueel met behulp van omschrijvingen, over de eigen leefwereld te spreken - standaardtaal - informeel en formeel
Uitspraak, articulatie, intonatie	- heldere uitspraak - zorgvuldige articulatie - natuurlijke intonatie - standaardtaal
Tempo en vlotheid	- met eventuele herhalingen en onderbrekingen - normaal tempo

3.1.3.3 Schematische voorstelling van de spreektaken

Spreektaken gebaseerd op gelezen teksten	beschrijvend	- informatie meedelen
	structurerend	- teksten samenvatten
Spreektaken gebaseerd op gelezen en beluisterde teksten	beschrijvend	- teksten navertellen
Spreektaken niet gebaseerd op teksten	structurerend	- een situatie, een gebeurtenis, een ervaring beschrijven - een verslag brengen - een presentatie geven
	beoordelend	- een tekst becommentariëren a.d.h.v. een nieuwe bron - een waardering toelichten

3.1.3.4 Leerlijn spreekvaardigheid

We kunnen de belangrijkste verschillen t.o.v. de eerste graad als volgt samenvatten:

In de tweede graad produceren de leerlingen dus (ook):

- iets langere teksten dan in de eerste graad;
- teksten over onderwerpen van algemene aard;
- teksten met een duidelijke tekststructuur;
- op normaal tempo;
- teksten die correcter zijn qua vorm en rijker naar taalgebruik.

De leerlingen van de tweede graad bereiken bovendien een hoger verwerkingsniveau:

- ze kunnen informatieve en narratieve teksten op structurerend niveau samenvatten;
- ze kunnen een standpunt op beoordelend niveau formuleren.

Bij het uitvoeren van de taaltaken tonen de leerlingen een grotere zelfstandigheid en nemen ze meer initiatief.

3.1.4 Gespreksvaardigheid (mondelijke interactie)

3.1.4.1 Leerplandoelstellingen en leerinhouden

Een aantal taken die voor de spreekvaardigheid bepaald worden, moeten ook in mondelinge interactie gerealiseerd worden.

Mondelijke interactie verschilt in een aantal opzichten van een spreekopdracht:

- In mondelinge interactie overlappen productieve en receptieve processen elkaar. De taalgebruikers produceren niet enkel, ze doen ook beroep op receptieve vaardigheden. Zo beginnen ze reeds te **plannen** vooraleer de reactie van de gesprekspartner volledig is. Ze houden hierbij rekening met hypothesen over aard, betekenis en interpretatie van de boodschap.
- De gespreksopbouw is **cumulatief**: naarmate een interactie vordert, komen de gesprekspartners tot een betere afstemming op elkaar qua interpretatie van de situatie, de ontwikkeling van verwachtingen en de nadruk op relevante zaken.
- **Concreet**: in een gespreksvorm kunnen leerlingen o.a.
 - spontaan reageren en ingaan op reacties van de gesprekspartner
 - vragen stellen naar aanleiding van spontane reacties van de gesprekspartner
 - spontaan reageren op een onverwachte wending in het gesprek

Doelstellingen		Mogelijke producties/taken
De leerlingen kunnen		
Gespr 1	een eenvoudig rechtstreeks of telefonisch gesprek beginnen, voeren en afsluiten. (ET 27)	een gesprek voeren van transactionele aard (in voor de leerlingen relevante taalgebruikssituaties zoals inlichtingen vragen en geven, een dienst/hulp vragen of bieden, iets kopen of bestellen, afspraken maken...) of van interactionele aard (bv. over interessepunten eigen aan hun leefwereld)
Gespr 2	de taken gerangschikt onder "luisteren" en "spreken" uitvoeren. (ET 26): - hun gesprekspartner voldoende begrijpen om het gesprek vlot te laten verlopen; - informatie meedelen uit informatieve, prescriptieve en narratieve teksten; - beluisterde en gelezen informatieve en narratieve teksten navertellen; - een spontane mening geven over informatieve, prescriptieve, narratieve, argumentatieve en artistiek-literaire teksten; - een situatie, een gebeurtenis of een ervaring beschrijven; - een gelezen informatieve of narratieve tekst kort samenvatten; - een eenvoudig verslag uitbrengen over een ervaring, een situatie, een gebeurtenis;	zie spreekvaardigheid

Bij het uitvoeren van de gesprekstaken kunnen de leerlingen	
Gespr 3	de in de klas behandelde woordenschat en grammaticale structuren inzetten en uitbreiden. (ET 39, ET 40)
Gespr 4	de volgende gespreksstrategieën toepassen (ET 28): - rekening houden met de belangrijkste conventies bij mondelinge interactie - het doel van de interactie bepalen en hun taalgedrag er op afstemmen; - eenvoudige technieken toepassen om een kort gesprek te beginnen, te voeren en af te sluiten; - gebruik maken van non-verbaal gedrag; - ondanks moeilijkheden via omschrijvingen de correcte boodschap overbrengen. compensatiestrategieën inzetten (ET 28): - vragen om langzamer te spreken, iets te herhalen; - zelf iets herhalen of iets aanwijzen om na te gaan of ze de andere gesprekspartner begrepen hebben; - iets op een andere wijze zeggen. de volgende leerstrategieën inzetten (ET 28): - zich blijven concentreren ondanks het feit dat ze niet alles begrijpen of kunnen uitdrukken.
Bij het uitvoeren van de gesprekstaken ontwikkelen de leerlingen de volgende attitudes:	
Gespr 6*	Ze tonen bereidheid en durf om de gesprekstaken uit te voeren en de gepaste strategieën in te zetten. Ze worden daarbij zelfstandiger en nemen meer initiatief. (ET 42*)
Gespr 7*	Ze streven naar verzorgd taalgebruik (ET 43*).

3.1.4.2 Tekstkenmerken

Onderwerp	- concreet- eigen leefwereld en dagelijks leven- af en toe ook onderwerpen van meer algemene aard
Taalgebruikssituaties	- de gesprekspartners richten zich meestal direct tot elkaar- voor de leerlingen relevante taalgebruikssituaties- met en zonder visuele ondersteuning, met inbegrip van non-verbale signalen- met aandacht voor digitale media
Structuur / Samenhang / Lengte	- enkelvoudige en samengestelde zinnen- duidelijke tekststructuur- korte, eenvoudige elementen verbonden tot een samenhangend geheel- vrij korte teksten
Woordenschat en taalvariëteit	- frequente woorden- toereikend om, eventueel met behulp van omschrijvingen, over de eigen leefwereld te spreken- standaardtaal- informeel en formeel
Uitspraak, articulatie, intonatie	- heldere uitspraak- zorgvuldige articulatie- natuurlijke intonatie- standaardtaal
Tempo en vlotheid	- met eventuele herhalingen en onderbrekingen- normaal tempo

3.1.4.3 Schematische voorstelling van de gesprekstaken

beschrijvend	- informatie meedelen- teksten navertellen
structurerend	- een eenvoudig rechtstreeks of telefonisch gesprek beginnen, voeren en afsluiten- teksten samenvatten- een situatie, een gebeurtenis, een ervaring beschrijven- een verslag brengen
beoordelend	- een tekst becommentariëren a.d.h.v. een nieuwe bron- een waardering toelichten

3.1.4.4 Leerlijn gespreksvaardigheid

In de tweede graad produceren de leerlingen dus (ook):

- iets langere teksten dan in de eerste graad;
- minder voorspelbare gesprekken;
- teksten over onderwerpen van algemene aard;
- op normaal tempo;
- teksten die correcter zijn qua vorm en rijker naar taalgebruik.

In de tweede graad komen interactionele gesprekken aan bod die van de leerlingen een grotere zelfstandigheid en meer initiatief veronderstellen.

3.1.5 Schrijven

3.1.5.1 Leerplandoelstellingen en leerinhouden

Doelstellingen		Mogelijke producties / taken
De leerlingen kunnen de volgende schrijftaken uitvoeren op beschrijvend niveau		
Sch 1	gelezen teksten op eenvoudige wijze herformuleren. (ET 29)	passages uit gelezen teksten parafraseren bv. in het kader van het opstellen van een handleiding, een brochure, een folder, een gids, een affiche ...
Sch 2	een mededeling schrijven. (ET 30)	een dagprogramma opstellen, een mededeling schrijven op een sociaal netwerk, een taakverdeling maken, een uitnodiging schrijven, een bericht achterlaten, een eenvoudige advertentie opstellen, een oproep doen, een korte instructie geven, uitleg geven bij een routebeschrijving, ...
Sch 3	een situatie, een gebeurtenis, een ervaring beschrijven. (ET 31)	op basis van visuele ondersteuning (zoals foto's) of eigen ervaringen, een situatie, een gebeurtenis, een ervaring beschrijven bv. een spontaan reisverslag schrijven, schrijven op een blog of een sociaal netwerk
Sch 4	over gelezen informatieve, prescriptieve en narratieve teksten een spontane mening verwoorden. (ET 33)	over onderwerpen die in de klas behandeld worden een mening schrijven; we denken aan oefeningen geïnspireerd op webpagina's van kranten die hun lezers uitnodigen om te reageren op artikels, reageren op een forum, schrijfgesprekken ...
De leerlingen kunnen de volgende schrijftaken uitvoeren op structurerend niveau		
Sch 5	gelezen informatieve en narratieve teksten samenvatten. (ET 34)	gelezen teksten, cursorische lectuur... samenvatten, een reisbrochure voor een excursie maken, (de leerlingen kunnen hoofd- en bijzaken onderscheiden)
Sch 6	een verslag schrijven aan de hand van een format. (ET 35)	een gestructureerd verslag over een excursie, een interview, een boek, een film ...
Sch 7	eenvoudige brieven, kaartjes, mails en andere digitale teksten schrijven (bv. berichten op facebook, eenvoudige berichten aan de hand van contactformulieren op site). (ET 36)	kaartjes schrijven vanuit een vakantiebestemming, brieven en mails schrijven om inlichtingen te vragen, om een afspraak te maken, om iemand uit te nodigen, te feliciteren, te bedanken, om contact te onderhouden, om iets te vertellen, te beschrijven ...

De leerlingen kunnen de volgende schrijftaken uitvoeren op beoordelend niveau		
Sch 8	een standpunt schrijven in de vorm van een informatieve tekst. (ET 37)	reageren op een vraag of een stelling op een forum, rekening houdend met voorgaande reacties, meningen vergelijken, persoonlijk commentaar over een boek, een film, een uitstap, ...
Bij het uitvoeren van schrijftaken kunnen de leerlingen		
Sch 9	alledaagse omgangsvormen en beleefdheidsconventies voor sociale contacten gebruiken. (ET 32)	
Sch 10	de in de klas behandelde woordenschat en grammaticale structuren inzetten en uitbreiden. (ET 39, ET 40)	
Sch 11	de volgende schrijfstrategieën toepassen (ET 38) - het schrijfdoel bepalen en hun taalgebruik er op afstemmen; - een schrijfplan opstellen; - de passende lay-out gebruiken; - de eigen tekst nakijken; - rekening houden met de belangrijkste conventies en de eigenheid van schrijftaal.	
	compensatiestrategieën inzetten - gebruik maken van een model of van een in de klas behandelde tekst; - digitale en niet-digitale hulpbronnen (woordenboeken, grammatica's, spellingcontrole ...) raadplegen en de gevonden informatie correct gebruiken. - gegevensbestanden raadplegen en rekening houden met de gevonden informatie	
	De volgende leerstrategieën inzetten (ET 38) - zich blijven concentreren ondanks het feit dat ze niet alles kunnen uitdrukken; - bij een gemeenschappelijke schrijftaak - afspraken maken over inhoud en opbouw, - elkaars inbreng in de tekst benutten, - elkaars teksten evalueren en corrigeren.	
Bij het uitvoeren van schrijftaken ontwikkelen de leerlingen volgende attitudes:		
Sch 12*	bereidheid om bovenvermelde taken uit te voeren en daarbij de gepaste schrijfstrategieën toe te passen. (ET 42*)	
Sch 13*	streven naar verzorgd taalgebruik, onder andere door het inzetten van strategieën. (ET 43*)	

3.1.5.2 Tekstkenmerken van schrijfproducten

De door de leerlingen geproduceerde teksten vertonen de volgende kenmerken:

Onderwerp	- concreet - vertrouwd, eigen aan hun leefwereld
Taalgebruikssituatie	- voor de leerlingen relevante en vertrouwde taalgebruikssituaties - met aandacht voor digitale media
Structuur / samenhang	- enkelvoudige zinnen en eenvoudig samengestelde zinnen - eenvoudige en duidelijke tekststructuur
Lengte	- vrij korte teksten
Woordenschat en taalvariëteit	- toereikend om, eventueel met behulp van omschrijvingen, over de eigen leefwereld te schrijven - standaardtaal - informeel en formeel

3.1.5.3 Schematische voorstelling van schrijftaken

Schrijftaken gebaseerd op gelezen teksten	beschrijvend	- teksten, korte teksten herformuleren
	structurerend	- teksten samenvatten
Correspondentie	beschrijvend	- een mededeling schrijven
	structurerend	- eenvoudige brieven, kaartjes en mails schrijven
Opstellen, verslagen en standpunten	beschrijvend	- een situatie, een gebeurtenis, een ervaring beschrijven
	structurerend	- een verslag schrijven aan de hand van een structuur of scenario
	beoordelend	- een standpunt verwoorden en een beperkt aantal argumenten formuleren

3.1.5.4 Leerlijn schrijfvaardigheid

In de eerste graad leerden de leerlingen een aantal eenvoudige schrijftaken uitvoeren. We geven hieronder een beknopt overzicht van wat nieuw is t.o.v. de eerste graad en beperken ons tot die verschillen. De gedetailleerde versie vind je in deel 2.

In de tweede graad produceren de leerlingen dus (ook):

- iets langere teksten dan in de eerste graad;
- teksten die correcter zijn naar qua vorm en rijker naar taalgebruik.
- een groter gamma aan schrijftaken (gebaseerd op gelezen teksten)

Ze gebruiken daarbij specifieke schrijfstrategieën en zijn zelfstandiger bij het uitvoeren van de taken.

Ze bereiken bovendien een hoger verwerkingsniveau.

3.2 De interculturele component

De interculturele component omvat andere dan linguïstische kennis m.b.t. de francofone wereld, namelijk vertrouwdheid met aspecten van het dagelijks leven, de gewoonten, de waarden, de cultuur Men zal hierbij aandacht hebben voor die facetten die belangrijk zijn bij talige communicatie en de leerlingen de socioculturele diversiteit van de francophonie laten ontdekken en ermee leren omgaan. Dit zal hen onder andere toelaten stereotypen en vooroordelen te doorprikken. Ze leren ook de eigenheid van de cultuur en de esthetische component ervaren.

Leerplandoelstellingen en leerinhouden

Leerplandoelstellingen		Leerinhouden
De leerlingen kunnen		
IC 1	alledaagse omgangsvormen en beleefdheidsconventies voor sociale contacten gebruiken (ET 32)	- bij productieve taaltaken houden de leerlingen rekening met de vereisten van de communicatieve situatie (meer bepaald met de gesprekspartner(s) en de omstandigheden) - beleefdheidsrituelen in dagelijkse omgang (begroeten, afscheid nemen, zich excuseren, bedanken, ...) zowel in formele als in informele situaties (bij schriftelijke en mondelinge communicatie) - gepast gebruik van <i>tu</i> en <i>vous</i> - de <i>conditionnel de politesse</i> - ...
IC 2	cultuuruitingen herkennen die specifiek zijn voor de francofone wereld (ET 5; ET 14)	- bij het uitvoeren van receptieve taaltaken (luisteren, lezen) maken leerlingen via authentiek tekstmateriaal kennis met cultuuruitingen uit de francofone wereld (poëzie, reportages, clips, strips, films, websites, ...). - bij het verwerken van authentieke luister- en leesteksten, maken de leerlingen kennis met socioculturele aspecten van de francofone wereld
IC 3	verschillen en gelijkenissen onderscheiden in leefwijze tussen de eigen cultuur en de cultuur van een streek waar de doeltaal gesproken wordt (ET 41)	- eetgewoonten, streekgerechten, vervoermiddelen, openbare diensten, Franse media, schoolsysteem⁸
De leerlingen		
IC 4*	tonen belangstelling voor de aanwezigheid van moderne vreemde talen in hun leefwereld, ook buiten de school, en voor de socioculturele wereld van de taalgebruikers (ET 44)	
IC 5*	staan open voor verschillen en gelijkenissen in leefwijze tussen de eigen cultuur en de cultuur van de francofone wereld (ET 45)	

Voor suggesties i.v.m. het ontwikkelen van interculturele competentie verwijzen we naar de deel 2.

⁸ Concretere voorbeelden vind je in deel 2.

3.3 De taalkundige component

Functionele kennis

De taalkundige component heeft betrekking op de ondersteunende kennis (vorm, betekenis, gebruikscontext van woorden en grammaticale vormen en constructies) die de leerlingen nodig hebben om de taaltaken omschreven onder 3.2 uit te voeren. De overkoepelende leerplandoelstellingen voor woordenschat en grammatica samen vloeien hier logisch uit voort en kaderen binnen de zogenaamde *approche actionnelle*.

De eerste leerplandoelstelling bevat een reeks taalhandelingen die leerlingen moeten beheersen om op hun niveau vlot te kunnen communiceren. Die taalhandelingen zijn grotendeels overgenomen uit de *Référentiel pour le Cadre européen commun*⁹. Volgens de linking tussen het ERK en de leerjaren, zouden leerlingen zich op het einde van de eerste graad globaal op het niveau A2 moeten situeren, op het einde van de tweede graad op het niveau B1 (zie deel 2, 1 De aansluiting bij het Europees referentiekader).

In de lijst wordt die progressie van de eerste naar de tweede graad weergegeven in kolommen: De eerste kolom vermeldt de taalhandelingen die in de derde en vierde kolom gespecificeerd worden volgens niveau. De elementen in de tweede kolom gelden voor beide niveaus maar worden niet noodzakelijk verder gepreciseerd in de laatste twee kolommen. In de loop van de tweede graad zal men zich steeds meer, maar niet exclusief, richten op de taalhandelingen in de vierde kolom.

Deze lijst is richtinggevend en niet exhaustief. De taalgebruikssituaties die prioritair zijn voor een leerlingengroep zullen mee bepalen welke taalhandelingen en overeenkomstige lexicale eenheden (woorden, woordcombinaties en uitdrukkingen) en grammaticale structuren aan bod komen. De taalgebruikssituaties staan zo niet alleen centraal bij de selectie van de lexicale en grammaticale items, maar ook bij het aanbrengen en het inoefenen ervan.

Taaltaken worden zo niet alleen *het doel* van taalonderwijs maar ook een *middel bij uitstek* om kennis op een efficiënte manier in te oefenen en vast te zetten. De taalkennis die leerlingen zo verwerven en uitdiepen, kan daarom niet anders dan functioneel zijn.

Functionele beheersing

Het hoofddoel van taalonderwijs is met toenemende correctheid steeds vlotter te communiceren. Leerlingen moeten daarom uitgedaagd worden om de boodschap die ze willen brengen zo correct en genuanceerd mogelijk te verwoorden. Naarmate leerlingen groeien in taalvaardigheid, kunnen er dus hogere eisen gesteld worden aan de communicatieve vlotheid en de taalkundige correctheid en rijkdom.

Aangezien leerlingen kenniselementen echter *functioneel* moeten kunnen inzetten om de voor hen relevante taaltaken uit te voeren, kan het leren, onderwijzen én evalueren van woordenschat en spraakkunst geen doel op zich zijn. Kennis en vaardigheden zijn met elkaar verweven, groei in communicatieve vaardigheid en ontwikkeling van taalkennis moeten interactief en evenwichtig verlopen.

Het is daarom aangewezen een evenwicht te vinden tussen reproductieve, transfer- en creatief-communicatieve opdrachten¹⁰. Op die manier ervaren leerlingen dat de opgedane taalkennis hun communicatiemogelijkheden vergroot en zullen ze ook verder uitgedaagd worden om die taalkennis te verdiepen en te verruimen.

⁹ Référentiel pour le Cadre européen commun, Paris, CLE International, 2008.

enkel niveau B1, pp. 68, 72, 76 – 77, 82 – 83, 88 – 89

enkel niveau A2, pp. 44 -45, 48, 52, 56 – 57, 62

¹⁰ Zie deel 2.

3.3.1 Leerplandoelstellingen en leerinhouden

De leerlingen kunnen...	
TC ¹¹ 1	de volgende taalhandelingen ¹² uitvoeren om, op hun niveau, de voor hen relevante receptieve en productieve taken uit te voeren (ET 39).

		A2	B1
présenter qqn			
caractériser qqn ou qqch	décrire une personne, un objet, un lieu, un animal		un phénomène / un fait
	comparer		
		exprimer la quantité	
accepter qqch		répondre par l'affirmative	autoriser, permettre donner son accord
refuser qqch		répondre par la négative	
demander qqch à qqn	demander des informations, un avis		un conseil, une autorisation
demander à qqn de faire qqch	demander un service	de l'aide	
	donner des instructions		un ordre
			conseiller, déconseiller
(se) situer dans le temps	situer des événements dans le temps	exprimer le moment d'une action exprimer la fréquence	indiquer la durée d'une action
(se) situer dans l'espace	situer une personne, un objet, un lieu	indiquer une direction indiquer une provenance décrire un itinéraire exprimer une distance	
parler du passé	raconter un événement au passé raconter une expérience personnelle		raconter une anecdote évoquer des souvenirs raconter une histoire (réelle ou fictive) raconter l'évolution d'une situation
parler de l'avenir	parler de ses projets		
	exprimer	sa volonté	un souhait, une intention, la condition
			promettre

¹¹ TC staat voor "taalkundige component".

¹² De opsomming is richtinggevend en niet-exhaustief.

		A2	B1
exprimer une opinion, un jugement	(dés)approuver		
	exprimer ... la possibilité		la certitude / l'incertitude la probabilité le doute la condition
			dire du bien / dire du mal
			faire des hypothèses ou des suppositions
exprimer des liens logiques et argumenter			justifier son point de vue
			expliquer un problème
			1. introduire un sujet
	2. développer des arguments, un sujet : exposer des raisons exprimer la cause et la conséquence exprimer le but		exposer un problème faire une concession marquer une opposition
	3. hiérarchiser indiquer / expliciter les relations et la cohérence entre les différentes parties du texte		insister / mettre en relief
		4. conclure	
exprimer un sentiment positif	exprimer ses goûts, son intérêt		sa joie
exprimer un sentiment négatif			exprimer sa tristesse, sa déception, son ennui, sa peur, des regrets
			se plaindre
exprimer un sentiment positif ou négatif			exprimer la surprise, la curiosité, l'indifférence
entrer en contact avec qqn			
participer à une conversation	engager, continuer, mettre fin à la conversation		
	faire répéter, préciser		
rapporter les paroles de qqn			présenter des opinions
			reformuler
			résumer

De leerlingen kunnen...	
TC 2	bij het uitvoeren van taken en taaltaken, reflecteren over taal en taalgebruik en daarbij hun lexicale en grammaticale vaardigheid verfijnen (ET 40).
TC 3	De leerlingen kunnen bij het uitvoeren van taken hun functionele taalkennis uitbreiden. Ze kunnen hierbij reflecteren over taal en taalgebruik (ET 40). De leerlingen kunnen in zinvolle communicatieve contexten: - reeds in de klas behandelde vormen en structuren herkennen en ontleden naar aanleiding van nieuwe teksten; - onder begeleiding regels ontdekken en formuleren door te observeren hoe vormen en structuren functioneren; - gelijkenissen en verschillen tussen talen ontdekken en hun kennis van andere talen inzetten.
Bij het uitvoeren van de taken en taaltaken, werken de leerlingen aan de volgende attitudes:	
TC 4*	De leerlingen zien het belang in van taalcorrectheid voor de gesproken en geschreven communicatie (ET 43*).

Overzicht van morfosyntactische elementen en structuren

Om de hoger vermelde taalhandelingen voldoende correct te kunnen uitvoeren, moeten leerlingen bepaalde morfosyntactische elementen en structuren beheersen. De eindtermen leggen expliciet de nadruk op een aantal van die bouwstenen en structuren. Die selectie is opgenomen in het onderstaand overzicht.

Morfologische elementen

<i>Le nom</i>		getal, telbaar en ontelbaar, genus
<i>Les déterminants et substituts du nom</i>	<i>Les articles</i>	getal, bepaald en onbepaald, genus, <i>article zéro</i> , <i>article partitif</i>
	<i>Les pronoms personnels</i>	onderwerp, lijdend en meewerkend voorwerp, <i>en/y</i>
	<i>Les adjectifs et pronoms démonstratifs</i>	
	<i>Les adjectifs et pronoms possessifs</i>	
	<i>Les adjectifs et pronoms interrogatifs</i>	
<i>Les compléments du nom</i>	<i>Les adjectifs</i>	
<i>Les verbes</i>	<i>Les temps</i>	Vorming, waarde en gebruik van de tijden van de 'indicatif' voor de communicatie in de tegenwoordige, de verleden en de toekomstige tijd
	<i>Les modes</i>	Vorming, waarde en gebruik van de andere wijzen voor de communicatie

Syntaxis

<i>Les différents types de phrases</i>	<i>La phrase affirmative</i>
	<i>La phrase négative</i>
	<i>La phrase interrogative</i>
<i>De la phrase simple à la phrase complexe</i>	<i>La phrase</i>
	<i>Les phrases composées (coordination et subordination)</i>
<i>Les accords</i>	<i>Accord substantif - adjectif</i>
	<i>Accord sujet - verbe</i>

Een meer gedetailleerd overzicht van leerinhouden die al aan bod kwamen in de eerste graad en ook in de tweede graad verder uitgediept kunnen worden om de taalhandelingen optimaal uit te voeren, vind je in deel 2 bij de didactische wenken.

3.3.2 Leerlijn

We kunnen de belangrijkste verschillen t.o.v. de eerste graad als volgt samenvatten:

De leerlingen van de tweede graad

- 1 streven naar een hogere taalcorrectheid.
- 2 kunnen zelfstandiger hun lexicale en grammaticale vaardigheid verfijnen.
- 3 breiden hun lexicale en grammaticale kennis uit om een breder spectrum van taalhandelingen te kunnen bespelen.
- 4 Nieuw voor de tweede graad zijn:
 - o rapporter les paroles de qqn
 - o situer dans l'espace

Sterk uitgebreid worden:

- o parler du passé / de l'avenir
- o exprimer une opinion, un jugement et des sentiments
- o exprimer des liens logiques et argumenter

3.4 Fonetiek

Net als in de eerste graad blijft het noodzakelijk aandacht te besteden aan een goede uitspraak en aan het goed percipiëren en onderscheiden van klanken. Daarom herhalen we hier deze doelstellingen en inhoud.

Doelstellingen		Leerinhouden
Fon 1	De leerlingen kunnen de Franse klinkers (ook de nasale klinkers) en medeklinkers uitspreken.	Uitspraak De uitspraak van sommige Franse klanken verschilt grondig van het Nederlands: - de nasale klinkers : <i>Avignon, menton, an/on, ...</i> - de halfklinkers: <i>Lyon, huit, oui, ...</i> - [k] en [g]: <i>correct – guerre</i> - [ʃ] en [ʒ]: <i>chef – jardin</i> - de <i>liaison consonantique</i>: <i>Ils ont</i> - de stemhebbende medeklinkers: <i>vide</i> - ... Intonatie De intonatiepatronen verschillen naargelang van de spreekintenties (iets vragen, iets roepen, twijfel uiten...) en stemmingen (opluchting, ongeduld, boosheid, aarzeling ...) Ritme Door middel van stempauzen en/of het <i>accent tonique</i> , onderscheidt de spreker een aantal bouwstenen of betekenseenheden binnen de zin. Tegelijk vestigt hij de aandacht op hun organisatie. Dit heet klanksegmentering.
Fon 2	Ze zijn vertrouwd met fonetische patronen waardoor het Frans verschilt van het Nederlandse: - klanksegmentering, - intonatiepatronen, - de <i>liaison</i>.	
Fon 3	Bij het omzetten van schrift- naar klankbeeld (en omgekeerd), zijn ze vertrouwd met de eigenheid van het Franse schrift- en klankbeeld. Bv. <i>le vent - ils chantent</i> <i>une ville – une fille – tranquille</i> <i>bon – long</i>	

4 Uitrusting en didactisch materiaal

De term “minimale uitrusting” verwijst naar de uitrusting en het didactisch materiaal die normaal in elke les moderne vreemde talen beschikbaar moeten zijn om een rijke en krachtige leeromgeving te creëren, waarin de leerling de (taal)taken optimaal kan vervullen.

Alle lokalen waar moderne vreemde talen gegeven worden, moeten daarom voorzien zijn van:

- makkelijk verplaatsbaar meubilair voor een flexibele opstelling;
- geschikte apparatuur om beeld- en geluidsfragmenten af te spelen voor een klasgroep;
- minstens één computer met internetaansluiting en projector.

Bovendien kan een krachtige leeromgeving maar tot stand komen als:

- de leerlingen geregeld en vlot toegang hebben tot computerlokalen met een internetaansluiting om ook ICT-vaardigheden in al hun aspecten, ook voor Frans en via activiteiten in het Frans, volwaardig te ontwikkelen;
- de computers voorzien zijn van de nodige software en uitgerust met een geluidskaart en eventueel luidsprekers;
- de leerlingen en leraren in de klas of in de mediatheek/open leercentrum vlot gebruik kunnen maken van:
 - verklarende en/of vertaalwoordenboeken, aangepast aan het taalniveau van de leerlingen en in voldoende aantal;
 - digitale woordenboeken op de computer of op het leerplatform;
 - grammatica's of grammaticale compendia

De leeromgeving wordt nog rijker als leraren en leerlingen beroep kunnen doen op:

- aanvullend leesmateriaal zoals taaltijdschriften;
- een wandbord of een andere mogelijkheid tot affichering in elk lokaal waar regelmatig taallessen gegeven worden;
- naslagwerken, inclusief cd-roms en dvd's;
- aanvullend luistermateriaal.

Ten slotte biedt een vakdidactische bibliotheek een duidelijke meerwaarde voor de vakgroep Frans.

5 Eindtermen

Luisteren

In teksten met de volgende kenmerken

- **Onderwerp**
 - vrij concreet
 - eigen leefwereld en dagelijks leven
 - ook onderwerpen van meer algemene aard, onder meer met betrekking tot de actualiteit
- **Taalgebruikssituatie**
 - voor de leerlingen relevante taalgebruikssituaties
 - met en zonder achtergrondgeluiden
 - met en zonder visuele ondersteuning
 - met aandacht voor digitale media
- **Structuur/ Samenhang/ Lengte**
 - ook samengestelde zinnen met een beperkte mate van complexiteit
 - tekststructuur met een beperkte mate van complexiteit
 - af en toe iets langere teksten
- **Uitspraak, articulatie, intonatie**
 - heldere uitspraak
 - zorgvuldige articulatie
 - duidelijke, natuurlijke intonatie
 - standaardtaal
- **Tempo en vlotheid**
 - normaal tempo
- **Woordenschat en taalvariëteit**
 - frequente woorden
 - overwegend eenduidig in de context
 - ook met minimale afwijking van de standaardtaal
 - informeel en formeel

kunnen de leerlingen volgende **taken beschrijvend uitvoeren:**

- 1 het onderwerp bepalen in informatieve, prescriptieve, narratieve, argumentatieve en artistiek-literaire teksten;
- 2 de hoofdgedachte achterhalen in informatieve, prescriptieve, narratieve, argumentatieve en artistiek-literaire teksten;
- 3 de gedachtegang volgen van informatieve, prescriptieve, narratieve, argumentatieve en artistiek-literaire teksten;
- 4 relevante informatie selecteren uit informatieve, prescriptieve, narratieve, argumentatieve en artistiek-literaire teksten;
- 5 cultuuruitingen herkennen die specifiek zijn voor een streek waar de doeltaal gesproken wordt.

kunnen de leerlingen volgende **taken structurerend uitvoeren:**

- 6 de informatie van informatieve en narratieve teksten op overzichtelijke manier ordenen.

kunnen de leerlingen volgende **taken beoordelend uitvoeren:**

- 7 een oordeel vormen over informatieve, prescriptieve, narratieve, argumentatieve en artistiek-literaire teksten.

8 Indien nodig passen de leerlingen volgende **strategieën** toe:

- zich blijven concentreren ondanks het feit dat ze niet alles begrijpen;
- het luisterdoel bepalen en hun taalgedrag er op afstemmen;
- zeggen dat ze iets niet begrijpen en vragen wat iets betekent;
- gebruik maken van ondersteunende gegevens (talige en niet-talige) binnen en buiten de tekst;
- vragen om langzamer te spreken, iets te herhalen;
- hypothesen vormen over de inhoud van de tekst;
- de vermoedelijke betekenis van transparante woorden afleiden;
- de vermoedelijke betekenis van onbekende woorden afleiden uit de context;
- relevante informatie noteren.

Lezen

In **teksten** met de volgende **kenmerken**

- **Onderwerp**
 - vrij concreet
 - eigen leefwereld en dagelijks leven
 - ook onderwerpen van meer algemene aard, onder meer met betrekking tot de actualiteit
- **Taalgebruikssituatie**
 - voor de leerlingen relevante taalgebruikssituaties
 - met en zonder visuele ondersteuning
 - socioculturele verschillen tussen de Franstalige/Engelstalige wereld en de eigen wereld
 - met aandacht voor digitale media
- **Structuur/ Samenhang/ Lengte**
 - ook samengestelde zinnen met een beperkte mate van complexiteit
 - eenvoudig gestructureerde narratieve, argumentatieve en artistiek-literaire teksten
 - niet al te complex gestructureerde informatieve en prescriptieve teksten
 - af en toe iets langere teksten
 - ook met redundante informatie
- **Woordenschat en taalvariëteit**
 - frequente woorden
 - overwegend eenduidig in de context
 - ook met minimale afwijking van de standaardtaal
 - informeel en formeel

kunnen de leerlingen volgende **taken beschrijvend uitvoeren**:

- 9 het onderwerp bepalen in informatieve, prescriptieve, narratieve, argumentatieve en artistiek-literaire teksten;
- 10 de hoofdgedachte achterhalen in informatieve, prescriptieve, narratieve, argumentatieve en artistiek-literaire teksten;
- 11 de gedachtegang volgen van informatieve, prescriptieve, narratieve, argumentatieve en artistiek-literaire teksten;
- 12 relevante informatie selecteren uit informatieve, prescriptieve, narratieve, argumentatieve en artistiek-literaire teksten;
- 13 de tekststructuur en -samenhang herkennen van informatieve, prescriptieve, narratieve, argumentatieve en artistiek-literaire teksten;
- 14 cultuuruitingen herkennen die specifiek zijn voor een streek waar de doeltaal gesproken wordt.

kunnen de leerlingen volgende **taken structurend uitvoeren**:

- 15 de informatie van informatieve en narratieve teksten op overzichtelijke wijze ordenen.

kunnen de leerlingen volgende **taken beoordelend uitvoeren**:

- 16 een oordeel vormen over informatieve, prescriptieve, narratieve, argumentatieve en artistiek-literaire teksten.

17 Indien nodig passen de leerlingen volgende **strategieën** toe:

- zich blijven concentreren ondanks het feit dat ze niet alles begrijpen;
- onduidelijke passages herlezen;
- het leesdoel bepalen en hun taalgedrag er op afstemmen;
- gebruik maken van ondersteunende gegevens (talige en niet-talige) binnen en buiten de tekst;
- digitale en niet-digitale hulpbronnen en gegevensbestanden raadplegen;
- hypothesen vormen over de inhoud en de bedoeling van de tekst;
- de vermoedelijke betekenis van transparante woorden afleiden;
- de vermoedelijke betekenis van onbekende woorden afleiden uit de context;
- relevante informatie aanduiden.

Spreken

In **teksten** met de volgende **kenmerken**

- **Onderwerp**
 - concreet
 - eigen leefwereld en dagelijks leven
 - af en toe ook onderwerpen van meer algemene aard
- **Taalgebruikssituatie**
 - voor de leerlingen relevante taalgebruikerssituatie
 - met en zonder achtergrondgeluiden
 - met en zonder visuele ondersteuning
 - met aandacht voor digitale media
- **Structuur/ Samenhang/ Lengte**
 - enkelvoudige en samengestelde zinnen
 - duidelijke tekststructuur
 - korte, eenvoudige elementen verbonden tot een samenhangend geheel
 - vrij korte teksten
- **Uitspraak, articulatie, intonatie**
 - heldere uitspraak
 - zorgvuldige articulatie
 - natuurlijke intonatie
 - standaardtaal
- **Tempo en vlotheid**
 - met eventuele herhalingen en onderbrekingen
 - normaal tempo
- **Woordenschat en taalvariëteit**
 - frequente woorden
 - toereikend om, eventueel met behulp van omschrijvingen, over de eigen leefwereld te spreken
 - standaardtaal
 - informeel en formeel

kunnen de leerlingen volgende **taken beschrijvend uitvoeren**:

- 18 informatie uit informatieve, prescriptieve, narratieve en artistiek-literaire teksten meedelen;
- 19 beluisterde en gelezen informatieve en narratieve teksten navertellen.

kunnen de leerlingen volgende **taken structurend uitvoeren**:

- 20 gelezen informatieve, narratieve en artistiek-literaire teksten samenvatten;
- 21 verslag uitbrengen over een ervaring, een situatie en een gebeurtenis;
- 22 een presentatie geven aan de hand van een format.

kunnen de leerlingen volgende **taken beoordelend uitvoeren**:

- 23 een waardering kort toelichten;
- 24 informatieve en narratieve teksten becommentariëren.
- 25 Indien nodig passen de leerlingen volgende **strategieën** toe:

- zich blijven concentreren ondanks het feit dat ze niet alles kunnen uitdrukken;
- het spreekdoel bepalen en hun taalgedrag er op afstemmen;
- een spreekplan opstellen;
- gebruik maken van non-verbaal gedrag;
- gebruik maken van ondersteunend visueel en auditief materiaal;
- ondanks moeilijkheden via omschrijvingen de correcte boodschap overbrengen;
- digitale en niet-digitale hulpbronnen en gegevensbestanden raadplegen en rekening houden met de consequenties ervan;
- bij een gemeenschappelijke spreektaak talige afspraken maken, elkaars inbreng in de tekst benutten, evalueren en corrigeren.

Mondelinge interactie

In teksten met de volgende kenmerken

- **Onderwerp**
 - concreet
 - eigen leefwereld en dagelijks leven
 - af en toe ook onderwerpen van meer algemene aard
- **Taalgebruikssituatie**
 - de gesprekspartners richten zich meestal direct tot elkaar
 - voor de leerlingen relevante taalgebruikssituaties
 - met en zonder visuele ondersteuning, met inbegrip van non-verbale signalen
 - met aandacht voor digitale media
- **Structuur/ Samenhang/ Lengte**
 - enkelvoudige en samengestelde zinnen
 - duidelijke tekststructuur
 - korte, eenvoudige elementen verbonden tot een samenhangend geheel
 - vrij korte teksten
- **Uitspraak, articulatie, intonatie**
 - heldere uitspraak
 - zorgvuldige articulatie
 - natuurlijke intonatie
 - standaardtaal
- **Tempo en vlotheid**
 - met eventuele herhalingen en onderbrekingen
 - normaal tempo
- **Woordenschat en taalvariëteit**
 - frequente woorden
 - toereikend om, eventueel met behulp van omschrijvingen, over de eigen leefwereld te spreken
 - standaardtaal
 - informeel en formeel

kunnen de leerlingen volgende **taken uitvoeren**:

26 de taaltaken gerangschikt onder “luisteren” en “spreken”, in een gesprekssituatie uitvoeren;

27 een eenvoudig gesprek beginnen, aan de gang houden en afsluiten.

28 Indien nodig passen de leerlingen volgende **strategieën** toe:

- zich blijven concentreren ondanks het feit dat ze niet alles begrijpen of kunnen uitdrukken;
- het doel van de interactie bepalen en hun taalgedrag er op afstemmen;
- gebruik maken van non-verbaal gedrag;
- ondanks moeilijkheden via omschrijvingen de correcte boodschap overbrengen;
- vragen om langzamer te spreken, iets te herhalen;
- zelf iets herhalen of iets aanwijzen om na te gaan of zij de andere gesprekspartner begrepen hebben;
- eenvoudige technieken toepassen om een kort gesprek te beginnen, gaande te houden en af te

- sluiten;
- rekening houden met de belangrijkste conventies bij mondelinge interactie.

Schrijven

In **teksten** met de volgende **kenmerken**

- **Onderwerp**
 - concreet
 - eigen leefwereld en dagelijks leven
- **Taalgebruikssituatie**
 - voor de leerlingen relevante en vertrouwde taalgebruikssituaties
 - met aandacht voor digitale media
- **Structuur/ Samenhang/ Lengte**
 - enkelvoudige zinnen en eenvoudig samengestelde zinnen
 - eenvoudige en duidelijke tekststructuur
 - vrij korte teksten
- **Woordenschat en taalvariëteit**
 - toereikend om, eventueel met behulp van omschrijvingen, over de eigen leefwereld te schrijven
 - standaardtaal
 - informeel en formeel

kunnen de leerlingen volgende **taken beschrijvend uitvoeren:**

- 29 gelezen teksten op eenvoudige wijze parafraseren;
- 30 mededelingen schrijven;
- 31 een situatie, een gebeurtenis, een ervaring beschrijven;
- 32 alledaagse omgangsvormen en beleefdheidsconventies voor sociale contacten gebruiken;
- 33 een spontane mening verwoorden over informatieve, prescriptieve en narratieve teksten.

kunnen de leerlingen volgende **taken structurend uitvoeren:**

- 34 gelezen informatieve en narratieve teksten samenvatten;
- 35 een verslag schrijven aan de hand van een format;
- 36 eenvoudige, ook digitale correspondentie voeren.

kunnen de leerlingen volgende **taken beoordelend uitvoeren:**

- 37 een standpunt verwoorden in de vorm van een informatieve tekst.

38 Indien nodig passen de leerlingen volgende **strategieën** toe:

- zich blijven concentreren ondanks het feit dat ze niet alles kunnen uitdrukken;
- het schrijfdoel bepalen en hun taalgedrag er op afstemmen;
- een schrijfplan opstellen;
- gebruik maken van een model of van een in de klas behandelde tekst;
- digitale en niet-digitale hulpbronnen en gegevensbestanden raadplegen en rekening houden met de consequenties ervan;
- de passende lay-out gebruiken;
- de eigen tekst nakijken;
- bij een gemeenschappelijke schrijftaak talige afspraken maken, elkaars inbreng in de tekst benutten, evalueren en corrigeren;
- rekening houden met de belangrijkste conventies van geschreven taal.

Kennis en attitudes

Kennis

39

Om bovenvermelde taaltaken uit te voeren kunnen de leerlingen op hun niveau functionele beheersing van de volgende taalelementen inzetten:

VOOR ENGELS:

De grammaticale en complementaire lexicale kennis om ...

Personen, dieren en zaken te benoemen

- *Te verwijzen naar personen, dieren en zaken*
 - *Wat? / Wie?*
 - Zelfstandige naamwoorden: getal, telbaar en ontelbaar
 - Lidwoorden: bepaald en onbepaald
 - Voornaamwoorden: persoonlijk, bezittelijk en aanwijzend
 - *Hoeveel? De hoeveelste?*
 - Uitdrukken van hoeveelheden
- *Personen, dieren en zaken nader te bepalen en te omschrijven*
 - Bijvoeglijke naamwoorden
- *Gelijkenissen en verschillen*
 - Trappen van vergelijking
- *Relaties aan te duiden*
 - Betrekkelijke bijzinnen en betrekkelijke voornaamwoorden
 - Genitiefvormen

Uitspraken te doen

- *Te bevestigen, te vragen en te ontkennen*
 - Bevestigende, ontkennende en vragende zinnen

- Overeenkomst tussen onderwerp en werkwoord
- Vragende woorden
- Gebruik van 'do' om iets te benadrukken
- *Te situeren in de ruimte*
 - Uitdrukken van ruimte, beweging, richting, afstand ...
- *Te situeren in de tijd*
 - Uitdrukken van tijd, duur, frequentie, herhaling ...
 - Vorming en gebruik van de belangrijkste tijden van de werkwoorden voor de communicatie in de tegenwoordige, de verleden en de toekomstige tijd
- *Te argumenteren en logische verbanden te leggen*
 - Uitdrukken van reden, oorzaak en gevolg
 - Uitdrukken van doel
 - Uitdrukken van mogelijkheid en waarschijnlijkheid
 - Uitdrukken van wil en gevoelens
- *Relatie en samenhang tussen tekstgedeelten aan te duiden*
 - Eenvoudige samengestelde zinnen met nevenschikking
- *Te rapporteren*
 - Indirecte rede

VOOR FRANS:

De grammaticale en complementaire lexicale kennis om ...

Personen, dieren en zaken te benoemen

- *Te verwijzen naar personen, dieren en zaken*
 - *Wat? / Wie?*
 - Zelfstandige naamwoorden: getal, telbaar en ontelbaar, genus
 - Lidwoorden: getal, bepaald en onbepaald, genus, article zéro, article partitif
 - Voornaamwoorden: persoonlijk, bezittelijk, aanwijzend, onderwerp, lijdend en meewerkend voorwerp, en/y
 - *Hoeveel? De hoeveelste?*
 - Uitdrukken van hoeveelheden
- *Personen, dieren en zaken nader te bepalen en te omschrijven*
 - Bijvoeglijke naamwoorden
 - Overeenkomst zelfstandig naamwoord - bijvoeglijk naamwoord
- *Gelijkenissen en verschillen*
 - Trappen van vergelijking
- *Relaties aan te duiden*
 - Betrekkelijke bijzinnen

Uitspraken te doen

- *Te bevestigen, te vragen en te ontkennen*
 - Bevestigende, ontkennende en vragende zinnen
 - Overeenkomst tussen onderwerp en werkwoord
 - Vragende woorden
 - Iets benadrukken
- *Te situeren in de ruimte*
 - Uitdrukken van ruimte, beweging, richting, afstand ...
- *Te situeren in de tijd*
 - Uitdrukken van tijd, duur, frequentie, herhaling ...
 - Vorming, waarde en gebruik van de tijden van de 'indicatif' voor de communicatie in de tegenwoordige, de verleden en de toekomstige tijd
 - Vorming, waarde en gebruik van de andere wijzen voor de communicatie
- *Te argumenteren en logische verbanden te leggen*
 - Uitdrukken van reden, oorzaak en gevolg
 - Uitdrukken van doel
 - Uitdrukken van (on)zekerheid en twijfel
 - Uitdrukken van (on)mogelijkheid en waarschijnlijkheid
 - Uitdrukken van tegenstelling en toegeving
 - Uitdrukken van wil en gevoelens
 - Uitdrukken van hypothese
- *Relatie en samenhang tussen tekstgedeelten aan te duiden*
 - Eenvoudige samengestelde zinnen met nevenschikking
- *Te rapporteren*
 - Indirecte rede

40 De leerlingen kunnen reflecteren over taal en taalgebruik binnen de vermelde taalgebruikssituaties en daarbij hun functionele kennis ter ondersteuning van hun taalbeheersing uitbreiden door naar aanleiding van zinvolle communicatieve situaties en taaltaken:

- reeds in de klas behandelde vormen en structuren te herkennen en ontleden;
- door te observeren hoe vormen en structuren functioneren, onder begeleiding regels te ontdekken en formuleren;
- gelijkenissen en verschillen tussen talen ontdekken en hun kennis van andere talen in te zetten.

41 De leerlingen kunnen verschillen en gelijkenissen onderscheiden in leefwijze tussen de eigen cultuur en de cultuur van een streek waar de doeltaal gesproken wordt.

De leerlingen werken aan de volgende **attitudes**:

- 42* tonen bereidheid en durf om te luisteren, te lezen, te spreken, gesprekken te voeren en te schrijven in het Frans/Engels;
- 43* streven naar taalverzorging;
- 44* tonen belangstelling voor de aanwezigheid van moderne vreemde talen in hun leefwereld, ook buiten de school, en voor de socioculturele wereld van de taalgebruikers;
- 45* staan open voor verschillen en gelijkenissen in leefwijze tussen de eigen cultuur en de cultuur van een streek waar de doeltaal gesproken wordt;
- 46* stellen zich open voor de esthetische component van teksten.